

To: (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e) @minbuza.nl]
Cc: (10)(2e), (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e) @minbuza.nl]
From: (10)(2e), (10)(2e)
(10)(2e) Thur 4/25/2019 2:38:18 PM
Subject: HGIS goedkeuring China strategie
Received: Thur 4/25/2019 2:38:19 PM

(10)(2e),

Bijgaand het onderdeel Chinastrategie zoals opgenomen in de HGIS besluitvorming zoals dit morgen in de MR zal worden goedgekeurd (*fingers crossed*). Daarmee worden de middelen (BZ en BHOS) onderdeel van de BZ begroting en kan langs de afgesproken lijnen (deels programma en grootste deel fte's) worden ingezet. Verder ook langs de lijnen zoals besproken zo-even.

China Strategie (diverse ministeries)

In het voorjaar van 2019 wordt een herziene China Strategie gepresenteerd. Deze beschrijving van kaders voor nieuwe verhoudingen met China is het vervolg op de, in 2013 gepresenteerde, nota "het Nederlandse Chinabeleid: investeren in Waarden en Zaken". De vraag is niet meer hoe wij kunnen profiteren van China's ontwikkeling en het land verder kunnen integreren in de bestaande internationale orde; we moeten nadenken over wat China's opkomst betekent voor Nederland, onze eigen plaats in Europa en in de wereld en over onze opstelling in een internationale orde die mede door China's toedoen verandert. Dit vraagt om een bijstelling van het Nederlandse Chinabeleid. De implementatie hiervan raakt een groot aantal ministeries onder meer op het terrein van internationale rechtsorde, mensenrechten, handel, klimaat, energie, ontwikkelingssamenwerking en veiligheid. Om deze strategie kracht bij te zetten zijn extra financiële middelen nodig. Voor zover het gaat om intensivering binnen de HGIS-kaders zullen claims gekoppeld aan dit traject voorrang krijgen. Vanuit de HGIS wordt daarom EUR 24 miljoen voor de periode 2019-2023 ingezet.

(10)(2g)

Met vriendelijke groet,

(10)(2e), (10)(2e)
(10)(2e) HGIS

FEZ-begrotingszaken
Homogene Groep Internationale Samenwerking
Ministerie van Buitenlandse Zaken

Rijnstraat 8 | 2515 XP | Den Haag
Postbus 20061 | 2500 EB | Den Haag

.....

(10)(2e)

(10)(2e) @minbuza.nl

To: (10)(2e), (10)(2e) [(10)(2e)@minbuza.nl]
From: (10)(2e), (10)(2e)
(10)(2e) Mon 4/29/2019 1:24:37 PM
Subject: "waarom haat u China?"
Received: Mon 4/29/2019 1:24:38 PM

Hai (10)(2e),
Wat dacht je hiervan? Ik kan me Q's in meerdere varianten voorstellen, maar qua beantwoording is dit denk ik wel zo'n beetje de lijn. Kunnen m.i. ook worden gebruikt voor actieve woordvoering.

Groet,
(10)(2e)

(10)(2a)

Groet,
(10)(2e)

From: (10)(2e), (10)(2e)
Sent: maandag 29 april 2019 10:33
To: (10)(2e), (10)(2e)
Cc: (10)(2e), (10)(2e)
Subject: RE: Fiche (10)(2e)

(10)(2e)

(10)(2e) (10)(2e) Buiten verzoek (10)(2e) (10)(2e)

@(10)(2e) jij zou nog eens kijken naar hoe de notitie aan de Chinezen te presenteren toch? Dat zouden we eigenlijk toe moeten voegen denk ik. Ik denk dat (10)(2e) niet onder uitkomt er iets over te zeggen.

(10)(2e) Buiten verzoek

(10)(2e)

From: (10)(2e), (10)(2e)
Sent: maandag 29 april 2019 09:57
To: (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>
Cc: (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>
00051 RE: Fiche (10)(2e)

Dag (10)(2e),

Ik had vorige week mijn eerste versie af en nu met behulp van (10)(2e) naar aan het kijken.

Mocht je tijd hebben je blik erop te werpen, graag.

In de bijlage het gespreksfiche, plus een achtergronddocument met al de opmerkingen van (10)(2e)erin.

Dan wilde ik verder nog meesturen het CV, het persoonsbeoordeling document (van PEK) en het koningsfiche (met als enige update nog de naam van de nieuwe (10)(2e) voor de rest leek die mij oké).

Groet,

(10)(2e)

From: (10)(2e), (10)(2e)

Sent: maandag 29 april 2019 09:46

To: (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>

Cc: (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>

Subject: Fiche (10)(2e)

Hoi (10)(2e), ik zag dat je in gesprek zat, lukt het met fiche (10)(2e) Dank, Hg, (10)(2e)

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

To: (10)(2e), (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e), (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e),
(10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e) @minbuza.nl
Cc: (10)(2e), (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e),
(10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e) @minaz.nl; (10)(2e), (10)(2e) @minbuza.nl
From: (10)(2e), (10)(2e)
(10)(2e) Tue 4/30/2019 5:26:17 PM

buiten verzoek (10)(2e)

(10)(2a)

Hartelijke groet,
(10)(2e)

(10)(2e)

(10)(2e)

Embassy of the Kingdom of the Netherlands | 荷兰王国驻华大使馆

(10)(2e)

T | 电话 +86 10 (10)(2e)
F | 传真 +86 10

(10)(2e)

From: (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>
Date: Tuesday, Apr 23, 2019, 10:41 PM
To: (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>, (10)(2e), (10)(2e) @minbuza.nl
Cc: (10)(2e), (10)(2e) @minbuza.nl, (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>, (10)(2e) @minbuza.nl
(10)(2e) >
Subject: RE: (10)(2e)

Data mogelijk bezoek M tussen 25 en 28 juni. Idealiter in combinatie met een bezoek aan ander land in de regio.
(10)(2e)

00052 (10)(2e), (10)(2e)

Sent: dinsdag 23 april 2019 16:35

To: (10)(2e), (10)(2e); (10)(2e) (10)(2e)
Cc: (10)(2e); (10)(2e); (10)(2e); (10)(2e)
Subject: (10)(2e)

Allen,
Kreeg zojuist telefoontje van (10)(2e) die meldde dat (10)(2e) gaarne zal ontvangen op 29 mei. Hij laat me tijdstip nog weten.
Ik heb net (10)(2e) ingelicht. Heb hem voor het volledige beeld tevens verteld dat de planning voor publicatie van de China notitie 15 mei is, dat ik voornemens ben op 7 mei in Beijing te zijn – in het kielzog van VP De Jonge - en bij die gelegenheid graag de contouren van de China notitie aan (10)(2e) zal toelichten, en dat we snel met nieuwe data voor een bezoek van M komen eind juni.
Hij zou het doorgeven. Ik heb aangegeven dat onze post deze informatie ook nog aan Chinees BZ zal overbrengen. Gaarne actie dus. Nieuwe data M laat ik jullie zsm weten.
(10)(2e)

.....
(10)(2e)

Directie Azië en Oceanië / Asia and Oceania Department
Ministerie van Buitenlandse Zaken / Ministry of Foreign Affairs
Rijnstraat 8 | 2515 XP | Den Haag
Postbus / P.O. Box 20061 | 2500 EB | Den Haag / The Hague | The Netherlands
T +31 70 (10)(2e)
M +31 6 (10)(2e)
www.rijksoverheid.nl / www.government.nl
Like us on [Facebook](#) or follow us on [Twitter](#)

To: (10)(2e), (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl]
Cc: (10)(2e), (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl]
From: (10)(2e), (10)(2e)
(10)(2e) Fri 5/3/2019 4:15:07 PM
Subject: verhaal over de Chinanotitie
Received: Fri 5/3/2019 4:15:10 PM
20190507 Presentatie Chinanotitie doc (10)(2e)AO.docx
Nederland-China een nieuwe balans. MR van 10 mei schoon.docx

Hai (10)(2e)

Hierbij een aantekening voor je gesprek met (10)(2e) (afgestemd met (10)(2e)), plus de laatste versie van de Chinanotitie. Laat maar weten of je er nog iets moet worden aangepast (ook qua lettertype en zo), dan zorg ik dat maandag de definitieve versie van de aantekening in je mapje terecht komt!

Goed weekend en groet,

(10)(2e)

To: (10)(2e); (10)(2e); (10)(2e); (10)(2e)@minbuza.nl]
From: (10)(2e); (10)(2e)
(10)(2e) Wed 5/8/2019 2:18:52 AM
Subject: RE: tekst praatplaat
Received: Wed 5/8/2019 2:18:54 AM

(10)(2e)

(10)(2g)

(10)(2e) (10)(2e)

(10)(2e)

Directie Azië en Oceanië

M: +316 (10)(2e)

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: (10)(2e) (10)(2e) >

Datum: dinsdag 07 mei 2019 11:13 PM

Aan: (10)(2e); (10)(2e); (10)(2e); (10)(2e); (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>

Onderwerp: RE: tekst praatplaat

Ik ben tegen: aardig als je daarmee de ambtenaren die het stuk schreven in het zonnetje wilt zetten, maar als je met teveel bombarie een stuk overhandigt waarover vervolgens iedereen ontevreden is omdat het niet levert op je specifieke belangen, dan is pathetisch inderdaad wat blijft hangen. En wordt dat de nieuwe lijn voor kabinetsbrede notities?

From: (10)(2e); (10)(2e)

Sent: dinsdag 7 mei 2019 17:10

To: (10)(2e); (10)(2e); (10)(2e); (10)(2e)

Subject: RE: tekst praatplaat

Het komt van COM. Ik zit er een beetje hetzelfde in. Zie niet meteen een probleem, maar ook niet dat ik denk: wat een fantastisch idee. Enigszins kwetsbaar wel, als het boekje niet lukt, wat heel goed mogelijk is, bellen we dan op het laatste moment af? Want een pak papier met een nietje er doorheen is ook zo wat.

From: (10)(2e); (10)(2e)

Sent: dinsdag 7 mei 2019 17:02

To: (10)(2e); (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>; (10)(2e); (10)(2e) >

Subject: RE: tekst praatplaat

Wat is daar de idee achter? In de Witte? Ben niet tegen,
Maar vind wat pathetisch.

(10)(2e) (10)(2e)

(10)(2e)

Directie Azië en Oceanië

M: +316 (10)(2e)

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: (10)(2e); (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>

Datum: dinsdag 07 mei 2019 10:50 PM

Aan: (10)(2e); (10)(2e); (10)(2e); (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>

Onderwerp: RE: tekst praatplaat

Dank. Hier is nu het idee ontstaan om M het eerste exemplaar van de strategie aan de Kamervoorzitter te laten uitreiken. Hoe staan jullie daarin? Dank, hartelijke groeten, (10)(2e)

Van: (10)(2e) (10)(2e) >
Datum: dinsdag 07 mei 2019 3:38 PM
Aan: (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>, (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>
Onderwerp: RE: tekst praatplaat
Ook eens, inclusief opmerking over SDG's.

From: (10)(2e), (10)(2e)
Sent: dinsdag 7 mei 2019 15:23
To: (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>, (10)(2e) (10)(2e) >
Subject: RE: tekst praatplaat

Wat mij betreft ook met gele zin akkoord. Die SDG's gaan over alles en zijn een positieve noot richting China. Is ook breder dan OS. Voor de rest mijn grote complimenten. (10)(2a)

(10)(2a)

(10)(2e)

(10)(2e) (10)(2e)
(10)(2e)
Directie Azië en Oceanië
M: +316 (10)(2e)

Van: (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>
Datum: dinsdag 07 mei 2019 7:17 PM
Aan: (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>, (10)(2e) (10)(2e) >
Onderwerp: RE: tekst praatplaat

(10)(2g)

From: (10)(2e), (10)(2e)
Sent: dinsdag 7 mei 2019 11:55
To: (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>, (10)(2e) (10)(2e) >
Subject: tekst praatplaat

Ho (10)(2e) (10)(2e) even tegelijkertijd ivm tijdsverschil: hierbij de tekst van de 'praatplaat' zoals die nu is. Ik hoor het graag als er nog zaken gewijzigd moeten worden. Dank en hartelijke groeten (10)(2e)

(10)(2g)

00054 154779

(10)(2g)

(waarschijnlijk worden er ook nog wat facts & figures genoemd)

(10)(2e)
(10)(2e)

.....
Asia and Oceania Department
Ministry of Foreign Affairs
Rijnstraat 8 | 2515 XP Den Haag | The Netherlands
Postbus 20061 | 2500 EB Den Haag | The Netherlands

.....
T +3170348 (10)(2e)
E (10)(2e)@minbuza.nl

To: (10)(2e) (10)(2e) @minaz.nl; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e)
(10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e) (10)(2e) de (10)(2e)
From: (10)(2e), (10)(2e)
(10)(2e) Mon 5/13/2019 5:18:27 PM
Subject: RE: Verzoek spreekpunten MP
Received: Mon 5/13/2019 5:18:28 PM

Dan is de notitie dus uit. Hartelijke groeten, (10)(2e)

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: (10)(2e) (10)(2e) @minaz.nl
Datum: maandag 13 mei 2019 5:52 PM
Aan: (10)(2e), (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl, (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl, (10)(2e) (10)(2e)
<(10)(2e) @minbuza.nl>, (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)>
Onderwerp: RE: Verzoek spreekpunten MP

Circa tussen half 5 en 5, naar verwachting (woensdag 15 mei).

Alvast hartelijk dank.

---

(10)(2e)
Van: (10)(2e), (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl

Verzonden: maandag 13 mei 2019 16:41

Aan: (10)(2e), (10)(2e) (10)(2e), (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)

Onderwerp: Verzoek spreekpunten MP

Beste (10)(2e)

Kunnen jullie een paar bullets meegeven aan MP voor onderstaande gesprekken?

(10)(2e) laat nog even weten hoe laat de gesprekken plaatsvinden.

Ik stuur separaat eerdere woordvoering van onze kant toe, is als notitie nog niet uit is nuttig.

Hartelijke groeten, (10)(2e)

From: (10)(2e)

Sent: maandag 13 mei 2019 14:46

To: (10)(2e), (10)(2e); (10)(2e), (10)(2e)

Subject: FW: World Retail Congress / Chinese bedrijven

Dag (10)(2e) en (10)(2e),

Zie onderstaand verzoek. Kunnen jullie enkele korte lijnen aanleveren? Liefst vanmiddag nog. Kan op hoofdlijnen.

Hartelijk dank!

(10)(2e)

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: (10)(2e) (10)(2e) @minaz.nl
Datum: maandag 13 mei 2019 2:42 PM
Aan: (10)(2e) (10)(2e) @minaz.nl
Kopie: (10)(2e) (10)(2e) @minaz.nl (10)(2e) (10)(2e) @minaz.nl
Onderwerp: RE: World Retail Congress / Chinese bedrijven

(10)(2e) kun jij paar lijnen vragen aan Bz?

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: (10)(2e) (10)(2e) @minaz.nl
Datum: maandag 13 mei 2019 2:00 PM
Aan: (10)(2e) (10)(2e) @minaz.nl
00055 (10)(2e) (10)(2e) @minaz.nl (10)(2e) (10)(2e) @minaz.nl
Onderwerp: World Retail Congress / Chinese bedrijven

De pagina hieronder werd verwijderd, deze valt buiten het verzoek.

154782

To: (10)(2e), (10)(2e) [(10)(2e)]@minbuza.nl; (10)(2e), (10)(2e) [(10)(2e)]@minbuza.nl
Cc: (10)(2e), (10)(2e) [(10)(2e)]@minbuza.nl
From: (10)(2e), (10)(2e)
(10)(2e) Tue 5/14/2019 2:31:34 PM
Subject: kort verslag gesprek (10)(2e)
Received: Tue 5/14/2019 2:31:00 PM

Hierbij mijn korte verslag van gesprek (10)(2e) Ik denk dat we combineren met gesprek met (10)(2e) (10)(2e)? Kun jij verder afhandelen, evt ism (10)(2e)? Dank en hartelijke groeten, (10)(2e)
Kenningsmakingsgesprek tussen de (10)(2e)

(10)(2e) (10)(2e)
(10)(2e)

.....
Asia and Oceania Department
Ministry of Foreign Affairs
Rijnstraat 8 | 2515 XP Den Haag | The Netherlands
Postbus 20061 | 2500 EB Den Haag | The Netherlands

.....
T +3170348 (10)(2e)
E (10)(2e)@minbuza.nl

To: (10)(2e), (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl]
From: (10)(2e), (10)(2e)
(10)(2e) Tue 5/14/2019 7:14:48 AM
Subject: RE: Woordvoering VS?
Received: Tue 5/14/2019 7:14:49 AM

Washington is het er overigens totaal niet mee eens. Willen actief benaderen om verhaal te vormen. Ook DWH niet eens met ons (10)(2e) Wellicht kun je / kunnen we even met (10)(2e) afvaarten? Dank, hartelijke groeten, (10)(2e)

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>
Datum: maandag 13 mei 2019 10:04 PM
Aan: (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>
Onderwerp: RE: Woordvoering VS?

Nou, welterusten dan!:-)

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>
Datum: maandag 13 mei 2019 10:03 PM
Aan: (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>
Onderwerp: RE: Woordvoering VS?

Heb doorgegeven

From: (10)(2e), (10)(2e)
Sent: maandag 13 mei 2019 21:28
To: (10)(2e), (10)(2e)
Subject: RE: Woordvoering VS?

Ik ben niet zo voor een actieve benadering door ambassade in Washington. (10)(2e) legt aan (10)(2e) uit. Als er veel vraag blijkt, gaan we zelf nog wel een keer naar DC. Passieve woordvoering kan zeker, afgestemd met COM.

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>
Datum: maandag 13 mei 2019 5:02 PM
Aan: (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>
Onderwerp: RE: Woordvoering VS?

En nabrander: Chinese vertaling is wel uitgezet, bij AVT, en morgenochtend klaar. Hartelijke groeten, (10)(2e)

From: (10)(2e), (10)(2e)
Sent: maandag 13 mei 2019 16:50
To: (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>
Subject: Woordvoering VS?

Hoi (10)(2e)
Mbt woordvoering richting VS: willen wij dat ambassade Washington actief de boer opgaat met de China notitie? (10)(2e) kwam op de lijn. Hebben daar de afgelopen periode veel nagevraagd, (10)(2a) Of laten we het aan (10)(2e) ambassadeur, dat lijkt mij op zich wel logisch omdat dan alle gevoeligheden worden meegenomen. Passieve woordvoering vanuit ambassade Washington kan dan natuurlijk wel.
Dank, hartelijke groeten, (10)(2e)

(10)(2e)
00057 (10)(2e)

Asia and Oceania Department
Ministry of Foreign Affairs
Rijnstraat 8 | 2515 XP Den Haag | The Netherlands
Postbus 20061 | 2500 EB Den Haag | The Netherlands

.....
T (10)(2e)
E (10)(2e)@minbuza.nl

Dit bericht bevat de samenvatting van de beleidsnota 'Nederland-China: een nieuwe balans'. In de bijlagen vindt u de Kamerbrief Chinastrategie, de opgemaakte beleidsnota, de opgemaakte samenvatting (EN) en de speech (NL/EN) van minister Blok bij de presentatie van de beleidsnota. Al deze stukken zijn openbaar, en kunt u gebruiken in uw contacten met counterparts.

Bericht

China speelt een steeds grotere rol op het wereldtoneel. Het is uitgegroeid tot de tweede economie ter wereld^[1] en een belangrijke technologische speler. China manifesteert zich op alle terreinen van de internationale orde op een zelfverzekerde en ambitieuze manier. De ontwikkelingen in China raken ook Nederland en vragen om een nieuwe balans in de relatie met China.

Het kabinet is constructief-kritisch t.a.v. China. Het wil op basis van gedeelde belangen samenwerken, met oog voor ideologische verschillen. Het kabinet staat pal voor (het beschermen van) de Nederlandse rechtstaat, onze open samenleving en economie en onze veiligheid. Het is logisch dat China zijn plek in de wereld inneemt, maar het kabinet vindt dat dit op een eerlijke manier, op een gelijk speelveld en volgens internationaal afgesproken regels zou moeten gebeuren. Nederland wil samenwerken met China op thema's als klimaatverandering en energie, SDG's, epidemiebestrijding, circulaire economie en verduurzaming, ouderenzorg, landbouw/voedsel en logistiek/transport. Maar we moeten ook oog hebben voor bijvoorbeeld (economische) veiligheid, cyberspionage, beïnvloeding en onze normen en waarden. Kortom het kabinet wil kansen grijpen waar het kan, maar ook beschermen waar het moet.

Nederland kan zijn doelstellingen niet alleen bereiken. We trekken bij voorkeur gezamenlijk op met de EU en hebben ook gelijkgezinde partners in Noord-Amerika, Azië en Oceanië hard nodig. Samenwerking is verder van belang binnen het Koninkrijk en tussen de verschillende spelers in Nederland. Het kabinet gaat investeren in kennis over China, in bewustwording, en in intensievere informatie-uitwisseling en samenwerking binnen de rijksoverheid en tussen rijksoverheid, decentrale overheden, de Landen binnen het Koninkrijk, het bedrijfsleven, kennisinstellingen en de EU.

Hieronder worden verschillende thema's in de relatie met China verder uitgewerkt

Duurzame handel en investeringen

China is een belangrijke handels- en investeringspartner van Nederland. De snelgroeïende afzetmarkten, de grote R&D-budgetten, het vele talent en de hoogwaardige kennisinfrastructuur in China bieden Nederlandse bedrijven en instellingen veel kansen. Daarom is het belangrijk om, op basis van gedeelde belangen, samen te werken en kansen te grijpen. De Nederlandse overheid kan daarbij deuren openen. Tegelijkertijd moeten we constateren dat China geen markteconomie en rechtsstaat is zoals wij gewend zijn. Het kabinet wil oneerlijke handelspraktijken aanpakken en streeft naar meer evenwicht en meer wederkerigheid in de handelsrelatie met China. Daarnaast willen we voor bepaalde sleuteltechnologieën en kritieke grondstoffen niet afhankelijk worden van China, intellectueel eigendom beschermen, ongewenste technologieoverdracht vermijden en maken we risico's verbonden aan investeringen beheersbaar.

Vrede, veiligheid en stabiliteit

China is het afgelopen decennium relatief geruisloos een economische grootmacht geworden met snel toenemend militair potentieel en een steeds assertiever, zelfverzekerder optreden. Vooralsnog zijn China's defensie-uitgaven beperkter dan die van de VS, maar ze komen inmiddels wel in de buurt van de gezamenlijke uitgaven van de EU-lidstaten. Hier moet Nederland in NAVO- en EU-verband rekening mee houden. China heeft veel middelen tot zijn beschikking om strategische doelen te bereiken. Daarbij kan het onze veiligheid beïnvloeden. Onder andere (cyber)spionage, beïnvloeding en economische veiligheid verdienen aandacht. Risico's vanuit China voor de nationale veiligheid worden beheersbaar gemaakt.

Waarden

Wereldwijd staat ons waardensysteem onder druk door onder andere een assertiever China dat steun vindt bij een steeds grotere groep landen. De CCP en Nederland verschillen vooral van mening over (individuele) vrijheid. China's kijk op mensenrechten heeft invloed op drie niveaus: in China, in Nederland en op multilateraal niveau. De mensenrechtensituatie in China verslechtert op meerdere fronten. Op multilateraal niveau probeert de CCP de universaliteit van mensenrechten te verminderen en lijkt daarin succesvol. Tenslotte kunnen ook Nederlanders en personen in Nederland worden geraakt. De laatste twee niveaus verdienen extra aandacht. Daarnaast blijft Nederland inzetten op behoud van de internationale rechtsorde.

Klimaat, grondstoffen en energie

China was instrumenteel bij het vaststellen van de klimaatdoelstellingen (het Parijsakkoord) en is essentieel voor het behalen ervan. Met name klimaatadaptatie is een belangrijke uitdaging, waar China en Nederland samen in kunnen optrekken. Samenwerking op het gebied van (hernieuwbare) energie, circulaire economie, duurzame mobiliteit en milieutechnologie biedt kansen voor zowel bedrijfsleven als klimaat en milieu, waarbij

het belangrijk is om ook uitdagingen zoals het weglekken van technologie in de gaten te houden.

Ontwikkelingssamenwerking

China heeft in eigen land meer dan 800 miljoen mensen uit de extreme armoede getild. Meerdere ontwikkelingslanden zien China en zijn ontwikkelmodel daarom als een aantrekkelijk voorbeeld. Chinese ontwikkelingssamenwerking is dat naar Europese begrippen niet altijd. Europa investeert meer in ontwikkelingslanden dan China, maar China's invloed neemt toe. Nederland wil de bewustwording over China's rol in ontwikkelingslanden vergroten, samen met China werken aan SDGs en duurzaamheid, inzetten op schuldhoudbaarheid en een eerlijker leenbeleid van IFIs, en comparatieve voordelen van Europa in landen in met name Afrika bewuster inzetten.

Het multilaterale stelsel

Binnen het multilaterale systeem stelt China zich actiever en assertiever op en breidt het zijn invloed uit. China neemt deel aan het systeem, verandert het van binnenuit en zet alternatieven op. Nederland heeft voor zijn welvaart en veiligheid belang bij het in stand houden van het huidige systeem en de bijbehorende waarden. Het kabinet onderneemt dan ook actie, samen met partners, daar waar China ingaat tegen dit belang. Chinese inspanningen om mondiale problemen op te lossen worden zeer verwelkomd.

Samenwerking binnen Europa

Met het ontstaan van een multipolaire wereld wordt voor Nederland de EU alleen maar belangrijker. Het Nederlandse beleid valt onder de paraplu van het EU-Chinabeleid en is er complementair aan. Het kabinet ziet de EU als belangrijkste kanaal in de relatie met China. Het Europese Chinabeleid staat of valt met EU cohesie, en Nederland zet zich actief in voor versterking daarvan.

Samenwerking binnen het Koninkrijk

Het Koninkrijk der Nederlanden bestaat uit de landen Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten en de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba, die deel uitmaken van het land Nederland. De Caribische Landen van het Koninkrijk zijn economisch autonoom, maar het buitenlands beleid is een Koninkrijksaangelegenheid. Omdat China economie en buitenlands beleid verbindt, is goede samenwerking binnen het Koninkrijk in de relatie met China nodig. Daarom heeft het kabinet afgesproken bij investeringen vanaf het begin samen op te trekken en expertise te delen.

Spelers in de bilaterale relatie met China en samenwerking binnen Nederland

Betrekkingen tussen Nederland en China krijgen mede vorm via kennisinstellingen, kunstenaars, culturele instellingen en lokale overheden. De Chinese staat heeft een grotere invloed op Chinese spelers dan de Nederlandse overheid heeft op hun Nederlandse tegenhangers. Het is belangrijk dat Nederlandse instellingen zich daar bewust van zijn en een balans vinden tussen kansen in de relatie met China en mogelijke struikelblokken zoals ongewenste technologieoverdracht. Bij Nederlandse provincies en gemeenten bestaat in toenemende mate behoefte aan afstemming met de Rijksoverheid. Het kabinet wil daar graag aan beantwoorden.

[1] Op landen niveau na de VS; de economie van de EU-28 als geheel is groter dan de Chinese economie.

Berichtgegevens

Aan : ABI; ABJ; ABU; ACC; ADD; ALG; ALM; AMM; ANK; AST; ATH; BAG; BAK; BALTICUM-CDP; BAM; BAN; BDP; BEI; BEL; BEN; BKR; BLN; BOG; BRA; BRE; BRE-PSC; BRN; BRU; BTL; BUE; BUJ; CAN; CAR; COL; COT; DAK; DAR; DHA; DOH; DUB; GEV; HAN; HAR; HAV; HCM; HEL; ISL; JAK; JBA; KAB; KAI; KAM; KHA; KIE; KIG; KLL; KOP; KSS; KWE; LAG; LIM; LIS; LJU; LON; LUA; LUX; MAD; MAN; MAP; MEX; MOS; MUS; NAI; NDE; NIC; NYV; OPCW; OSL; OTT; PAN; PAO; PAR; PAU; PEK; POR; PRA; PRE; PRI; PRM; RAB; RAM; RIG; RIY; ROF; ROM; SAA; SAR; SEO; SIN; SJO; SKO; SOF; STD; STG; STO; STR; TAI; TAL; TBI; TEH; TEL; TIR; TOK; TRI; TUN; VAL; VAN; VAT; VIL; WAS; WAR; WEC; WEL; WEN; WEV; YAN; ZAG; CSO; SBV-MIN-DEF; SBV-MIN-AZ; SBV-MIN-BZK; SBV-MIN-FIN; SBV-MIN-VENJ; SBV-MIN-OCW; SBV-MIN-VWS; SBV-MIN-IENM; SBV-NCT; SBV-MIN-SZW; SBV-MIN-EZ

Opsteller : DAO Chinateam

Kenmerk : DAO-2019-021

Prioriteit : Routine

Rubricering : Rijks-Intern

Categorie : Verslag/Info

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

(10)(2e)

Aan
Van
Via
Kopie aan
Afgestemd met

M
DAO (10)(2e)

PS, COM

Datum
10 mei 2019

Onze Referentie

Opgesteld door
((10)(2e)) (10)(2e)
(10)(2e)

memo

Eventfiche stakeholder bijeenkomst China 15 mei

Kern/samenvatting

- Ter gelegenheid van het uitkomen van de beleidsnotitie 'Nederland-China: een nieuwe balans' wordt een stakeholder bijeenkomst georganiseerd. In de bijlage treft u het evenementfiche hiervoor aan.

Stakeholder evenement China op 15 mei

Aanwezigen: stakeholders die in aanloop naar de China strategie geconsulteerd zijn, en ambtenaren die hebben meegeschreven.

Tijd: 10:45 – 11:15 uur (totaal event 10:30-12:30 uur)

Taal: Nederlands

Locatie: Sociëteit de Witte, Plein 24

Opzet

- U arriveert om 10:45 uur in Sociëteit de Witte en wordt begeleid naar de plaats waar u de speech zult houden. Op dat moment zijn de stakeholders al aanwezig in de zaal.
- U spreekt (ongeveer 10 minuten) met een aantal aanwezigen. Deze mensen komen uit de verschillende groepen stakeholders. Zie achtergrond.
- Om 10:55 uur leidt de sessie in.
- U houdt vervolgens een speech.
- Hierna neemt het woord en legt uit dat u vanwege uw strakke planning weer weg moet, maar dat een aantal ambtenaren de notitie verder zullen toelichten. Ambtenaren van EZK, BZ, NCTV lichten de economische kant, de waardenkant en de veiligheidskant verder toe, waarna aanwezigen kunnen netwerken en een lunch krijgen aangeboden.
- Er zal pers aanwezig zijn tijdens uw speech.

Spreekpunten

- U spreekt een speech uit (apart aangeleverd via de speechwriter)

Achtergrond

Om met een paar mensen te kunnen spreken net voordat uw speech begint, zitten er een aantal mensen op de eerste rij die diverse stakeholdersgroepen vertegenwoordigen en waarmee u kort kunt spreken. Op basis van de huidige aanmeldingen hebben wij onderstaande lijst samengesteld. Zie meer achtergrond in de bijlage.

- Clingendael wil op 3 juni het Clingendael China Centre lanceren. Op dezelfde dag wordt een kennisevenement met BZ georganiseerd.
- VNG. Onderzoekt samen met de Rijksoverheid de mogelijkheid van een Chinawerkgroep voor uitwisseling tussen decentrale overheden.
- VNO-NCW. Vertegenwoordiger van het bedrijfsleven.
- LIAS. China.
- Leiden University. China.
- Amnesty International. Heeft deelgenomen aan de discussies over mensenrechten.
-
- Vertegenwoordigers van de Landen

Bijlage:

Lijst met externen die tot nu toe bevestigd hebben.

Daarnaast hebben zich ongeveer 40 betrokken ambtenaren van diverse ministeries aangemeld.

Naam	Instelling	Functie
(10)(2e)	Nuffic	(10)(2e)
	Nederlandse Emissieautoriteit	
	Gemeente Tilburg	Tilburg
	Curacao	
	HCSS	HCSS
	NZO	
	Shell	
	De Volkskrant	
	Leiden University	(10)(2e)
	De Volkskrant	
	LIAS	
	Amnesty International	Amnesty International
	Sint-Maarten	
	NUFFIC	NUFFIC
(10)(2e)	VNC	
	(10)(2e)	(10)(2e)
	FME	
	ASML	
	VNO-NCW	VNO-NCW
	Gemeente Rotterdam	
	Free Tibet	
	TU Delft	TU Delft
	(10)(2e)	(10)(2e)
(10)(2e)	Provincie Zuid-Holland	Zuid-Holland
	Universiteit Utrecht	Universiteit Utrecht
	VNG	VNG
(10)(2e)	KNAW	KNAW
	Aruba	
	Afrika Studie Centrum (Leiden)	
	VU	
	RNW media	
	Free Tibet	
	Gemeente Groningen	Groningen (Gemeente)
	Boskalis	
	Clingendael	
	Institute	Clingendael Institute
	Clingendael	
	NUBA	
	VNG	VNG
	BAM	
	Rotterdam	
	Partners	Rotterdam Partners
	Provincie Gelderland	
	RNW media	
	ING	(10)(2e)
	Amnesty International	Amnesty International

To: (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e),
(10)(2e), (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e)
Cc: (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e) @minbuza.nl
From: (10)(2e), (10)(2e)
(10)(2e) Thur 5/16/2019 1:25:52 PM

Reeds openbaar

Received: Thur 5/16/2019 1:25:53 PM

In goed Nederlands:

China huldigt het principe dat als twee landen een goede, tot wederzijds voordeel strekkende relatie met elkaar willen onderhouden, zij zich dienen in te spannen om meer wederzijds vertrouwen, consensus en resultaten in de samenwerking te bewerkstelligen. Beide landen dienen bij het onderhouden van die bilaterale relatie niet om de haverklap hun oren te laten hangen naar allerlei ongefundeerde meningen die van allerlei kanten worden aangedragen.

We hebben nota genomen van het feit dat de Nederlandse overheid een "China-beleidsnotitie" heeft gepubliceerd. Nederland is één van China's belangrijkste partners in de EU. De bilaterale relatie tussen China en Nederland wordt over het algemeen gekenmerkt door samenwerking, die de afgelopen jaren zeer concrete voordelen voor beide volkeren heeft opgeleverd. China hecht zeer aan het onderhouden van de relatie met Nederland, en wil graag samen met Nederland de kwalitatief uitstekende samenwerking voortzetten op basis van wederzijds respect en win-win. Wij hopen van harte dat betrokkenen in Nederland de ontwikkeling van China op objectieve en eerlijke wijze kunnen bezien, en zich samen met China kunnen inspannen voor het beschermen en verder ontwikkelen van de relatie tussen China en Nederland op gezonde en stabiele wijze, en zo bij te dragen aan meer welvaart voor beide volkeren.

From: (10)(2e), (10)(2e)

Sent: donderdag 16 mei 2019 13:50

To: (10)(2e), (10)(2e); (10)(2e), (10)(2e); (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e)

Cc: (10)(2e), (10)(2e)

Reeds openbaar

Hier is de officiële reactie van MFA woordvoerder Lu Kang, helaas staat het nog niet in het Engels op de website:

2019年5月16日外交部发言人陆慷主持例行记者会

https://www.fmprc.gov.cn/web/wjdt_674879/fyrbt_674889/t1664037.shtml

Reeds openbaar

Ter info

(10)(2e)

From: (10)(2e), (10)(2e)

Sent: donderdag 16 mei 2019 12:39

To: (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>; (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>; (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>; (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>

Cc: (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e) @minbuza.nl

Reeds openbaar

Staat er al in! BPZ weet dat (10)(2e) nog belt, en dat DWH met Amerikanen luncht nu. Wellicht dat die twee nog toegevoegd kunnen worden, anders blijft het zoals ik je net toestuurde en hieronder kopieer. Hartelijke groeten, (10)(2e)

Nederlandse media: berichtgeving veelal feitelijk en beschouwend. Belangrijkste punt van kritiek: strategie is te weinig concreet. Vrijwel alle schrijvende media besteden aandacht aan de beleidsnotitie, ook NOS journaal, RTL nieuws, verschillende radioprogramma's. Terugkerende kernboodschappen: niet bang, wel realistisch; samenwerken waar het kan, beschermen waar het moet, wellicht te goedmoedig en goedgelovig geweest. Ook nadruk Europese samenwerking veel genoemd. Vrijwel alle media noemen ontbreken Huawei/5g.

Bedrijfsleven: relatief positief: VNO-NCW en MKB NL melden gezamenlijk: juiste constructief-kritische toon met aandacht voor zowel kansen als bedreigingen; moet wel verder worden uitgewerkt. VNO-NCW noemt de notitie verder 'evenwichtig en verstandig', wel nog 'offensieve visie over behoud concurrentiekracht nodig'. MKB NL: 'Verstandig beleid'. FME publiceerde eigen '00060strategie (kansenbril ophouden, zonder naïef te zijn); vindt strategie te weinig concreet en urgent, maar heeft be154794

'diplomatieke Houdini-act'. NXP brengt in dat we de risico's moeten zien maar ook kansen grijpen en is blij met de dialoog tussen verschillende ministeries over China.

Tweede Kamer: relatief kritisch, wil graag duidelijkere keuzes en hardere en concretere maatregelen. VVD (Koopmans): goede stevige Chinastrategie, maar graag hardere aanpak oneerlijke handelspraktijken en illegale kennis- en technologieoverdracht. D66 (Sjoerdsma): een lege huls, mist Europees antwoord, dreiging onderschat. (Verhoeven): Goede analyse, weinig keuzes. CDA (van Helvert): mist concrete maatregelen, meer slagkracht tonen. CU (Voordewind): goed dat kabinet dreiging erkent, leren van stevige VS aanpak, godsdienstvrijheid uitdrukkelijk op agenda, duidelijkere maatregelen nodig. SGP (vdStaaij): goed dat we niet meer naïef zijn, te mager op mensenrechten. Groen Links (van Ojik) meer verwacht, niet de trendbreuk waarop gehoopt, geen concrete maatregelen. SP (Karabalut): graag in debat, ook VS strategie?

Internationaal: in China vooralsnog vrij stil, al gaf Chinees BZ wel een reactie op een vraag van de NOS: antwoord neutraal met focus op belang objectiviteit en goede relatie. Geen informatie op Chinese staatsmedia. Voice of America (VOA) publiceerde artikel in het Chinees, dat werd opgepakt op sociale media. Toon is kritisch, maar niet haatdragend. Er is sprake van censuur op posts, berichten en commentaar daarop worden veelal verwijderd.

BZ organiseerde 16/5 een briefing met het *corps diplomatique* met een hoge opkomst. Vragen over o.a. Europese en multilaterale dimensie, leningenbeleid China, 5g, kennisnetwerk, BRI, financiering nieuw beleid. Eerste Secretaris Chinese ambassade was aanwezig (10)(2a)

(10)(2a)

From: (10)(2e), (10)(2e)

Sent: donderdag 16 mei 2019 12:35

To: (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>; (10)(2e), (10)(2e) (10)(2e) >; (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>; (10)(2e) (10)(2e) >

Cc: (10)(2e), PJ <(10)(2e)@minbuza.nl>

Reeds openbaar

Kijk, daar worden we wijzer van!

Graag verwerken in beeld van reacties. (10)(2e) belt nog met (10)(2e) vanmiddag. (10)(2e)

From: (10)(2e), (10)(2e)

Sent: donderdag 16 mei 2019 11:58

To: (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>; (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>; (10)(2e), (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>

Reeds openbaar

Vast al gezien, maar ter info. Benieuwd of het in het verslag staat van MFA.

Groet,

(10)(2e)

From: Newsroom

Sent: donderdag 16 mei 2019 11:40

To: Newsroom <(10)(2e)@minbuza.nl>

Reeds openbaar

Mediabeeld Chinastrategie

Newsroom | Donderdag 16 mei 2019

Algemeen

- ▽ Vrijwel alle schrijvende media besteden aandacht aan de presentatie van de Chinastrategie (o/a NRC, FD, Trouw, de Volkskrant, De Telegraaf, AD, ND, NOS, NU.nl, RTL, BNR, ANP, internationaal: Bloomberg). De presentatie van de strategie komt tevens aan bod in het NOS journaal, RTL nieuws en in verschillende radioprogramma's (o/a BNR).
- ▽ Berichtgeving is veelal feitelijk en beschouwend. Media putten rijkelijk uit de toespraak van Blok, waarbij vooral diens openingszin 'Moeten we bang zijn voor China? Nee, maar we moeten wel realistisch zijn' veel terugkomt.
- ▽ Andere vaak terugkerende kernboodschappen zijn 'samenwerken waar het kan, beschermen waar het moet' en 'wellicht zijn we in het verleden te goedmoedig en goedgegelovig geweest'. Ook de nadruk op en noodzaak van Europese samenwerking wordt veel genoemd.
- ▽ NRC publiceert een interview met Blok getiteld 'Zonder de EU kunnen we China niet aan'. Dezelfde krant schrijft in een hoofdredactioneel commentaar dat 'het kabinet er goed aan [heeft] gedaan de noodzaak van Europa hier te onderstrepen', gezien 'de opkomst van China zo snel [gaat] en dermate ingrijpend [is] dat deze voor de Europese integratie een existentiële kwestie wordt.'
- ▽ FD plaatst onder de titel 'Constructief-kritische minister Blok wil Peking niet bruuskeren' eveneens een artikel met commentaar van Blok.

Huawei

- ▽ Vrijwel alle media benoemen het ontbreken van Huawei/5G in de strategie. De Telegraaf noemt het 'opvallend' dat met de strategie nog geen besluit wordt genomen over de aanleg van 5G in Nederland.

Commentaar: lof en kritiek

- ▽ MKB Nederland noemt de strategie 'verstandig beleid', VNO-NCW 'evenwichtig'. Voorzitter Hans de Boer meent dat het nog wel aan 'een offensieve visie ontbreekt hoe we onze concurrentiekracht behouden in het licht van de opkomst van China'.
- ▽ In een groot aantal artikelen worden critici opgevoerd. Het meest gehoorde punt van kritiek is dat de strategie te weinig concreet en/of te slap is.

▽ Tweede Kamer

- Sjoerdsma: strategie 'een lege huls'; mist een Europees antwoord op de grootschalige bedrijfsspionage, toekomst 5G en misstanden mensenrechtengebied; de dreiging van China wordt onderschat.
- Koopmans: noemt het een 'goede stevige' strategie maar ziet graag hardere aanpak van oneerlijke Chinese handelspraktijken en illegale kennis- en technologieoverdracht. 'Dat China zichzelf de status van ontwikkelingsland toekent voor handelsvoordeeltjes kunnen we niet langer accepteren'. Ook invloed China in Afrika verdient 'hardere maatregelen'.
- Van Helvert: mist 'concrete maatregelen'; 'Nederland moet meer slagkracht tonen.'
- Voordewind: 'beter duidelijk maken welke maatregelen het nu gaat nemen om de risico's te beperken'. Teleurstellend dat er nog geen besluit is genomen over aanleggen 5G in Nederland. Wat de ChristenUnie betreft krijgt Huawei hier geen rol.
- Van Ojik: hekelt 'uitblijven van concrete maatregelen'; 'Lang zijn we naïef geweest ten opzichte van China. Nu is het te laat en is een trendbreuk nodig. Dat die uitblijft, is onverantwoord.'

▽ Journalisten/media

- Wilco Boom (NOS): strategie 'weinig concreet'; 'meer een uitgebreide analyse van de toegenomen machtsuitbreiding van China'.
- Ron Fresen (NOS): worsteling tussen belangen, handel tegenover veiligheid, zie je terug in strategie, 'waardoor bedrijven er te weinig houvast aan zullen hebben en partijen hier zeggen dat het nog te weinig voorstelt.'
- FD: 'een vrij algemene analyse ... en maar weinig concrete maatregelen'
- de Volkskrant vergelijkt de strategie met een 'rijke Postbus-51-folder' die urgentie mist, onder meer door alleen 'landen-neutrale maatregelen' te nemen. Ook noemt hij het ontbreken van Tibet en christenvervolg in de strategie.
- Trouw kopt dat het 'Kabinet komt met China-strategie zonder strategie' maar meent dat de nota het beleid op economisch vlak 'tussen de regels door' wel degelijk aanscherpt.

- o NRC: 'Het kabinet heeft zichzelf een lange *to-do list* gegeven.'; 'Vooral blijft vaak onduidelijk welke concrete stappen het kabinet wil nemen om het nieuwe evenwicht bij China af te dwingen.'

▽ Stakeholders

- o Branchevereniging FME dat daags voor de Chinastrategie een eigen strategie presenteerde, noemt de strategie eveneens 'te weinig concreet en te weinig urgent'. Voorzitter FME zegt er 'begrip' voor te hebben dat BZ een 'diplomatieke Houdini-act' moet uitvoeren, 'maar de industriële kaarten in de wereld worden op dit moment opnieuw geschud'; 'als Nederland en Europa [moeten we] nu echt meer gaan denken in termen van machtspolitiek, invloedmaximalisatie door samenwerking en het zelf ontwikkelen van een aantal cruciale technologieën.'

Overig

- ▽ Enkele media schrijven dat de presentatie aan stakeholders werd aangeboden.
- ▽ de Volkskrant publiceert twee (1,2) achtergrondartikelen over de Huawei-kwestie.
- ▽ Reformatorisch Dagblad plaatst een artikel waarin de christelijke partijen aan het woord worden gelaten over verschillende aspecten in de relatie met China. In het artikel wordt eveneens de 'flinke irritatie' genoemd die de afgelopen tijd zou zijn ontstaan onder ambtenaren, waarbij de veiligheidsdiensten en J&V (zo min mogelijk afhankelijk van China) tegenover BZ en EZK zouden staan (economische en diplomatieke belangen). Dit zou zijn opgelost door de strategie te richten op handel en verhoudingen, en een afzonderlijke notitie over China en het 5G-netwerk te doen uitgaan.

Sociale media

#chinastrategie of een afgeleide daarvan stond de afgelopen 24 uur niet in de top 100 van meestgebruikte hashtags. Woorden die het vaakst terugkwamen in de kleine 200 tweets over de Chinastrategie waren:

Naast media, die in hun tweets linken naar artikelen over de strategie, wordt er getweet door Kamerleden, bij de presentatie aanwezige journalisten, stakeholders en opiniemakers. Een impressie:

Joël Voordewind @JoelVoordewind · 15 uur

Goed dat het kabinet nu ook uitdrukkelijk bedreigingen v China onderkent. NL/EU kan veel leren v stevige VS-aanpak. Laat NL/EU tot gelijk speelveld komen mbt handel en 5G v Chinese aanbieder weigeren. Ook moet godsdienstvrijheid uitdrukkelijk op de agenda.

Stef Blok: zonder de EU kunnen we China niet aan

Interview: Het kabinet heeft een nieuwe China-strategie. „We kunnen niet meer om het machtspolitieke denken heen”, zegt minister Stef Blok (Buite...

nrc.nl

5 4 7

Fons Lambie (RTL):

Fons Lambie @fonslambie · 20 u

Minister Blok presenteert #Chinastrategie. Titel: "Een nieuwe balans". Kern: handel blijven drijven, maar ook meer aandacht voor dreigingen van China, zoals militaire macht, economische spionage of 5G.

4 3

Jeroen Stans (Nieuwsuur):

Jeroen Stans @JeroenStans · 20 u

Minister Blok presenteert de langverwachte Chinastrategie. Er staat, al lezend, niet veel concreets in. Enkele citaten:

-Versterken eigen markt door oa investeringen in kennis en innovatie gericht op de ontwikkeling van sleuteltechnologies. (1)

1 1

Deze collectie tonen

Jaap Jansen (BNR):

Jaap Jansen @JaapJansen · 18 u

Rutte 3 presenteert vandaag de Nederlandse China strategie. Beluister drie lange gesprekken over China in Betrouwbare Bronnen: #1: Bram van Ojik (GroenLinks) over onze relatie met China

Bram van Ojik (GroenLinks) over onze relatie met C...

In aflevering 10 van Betrouwbare Bronnen praat Jaap Jansen met Bram van Ojik, Tweede-Kamerlid van GroenLinks, over de reis naar China die hij in het herfststr...
art19.com

1 1

Remko Theulings (EenVandaag):

Remko Theulings @RemkoTheulings · 19h

De China-strategie van het kabinet is eindelijk bekend. Het is een lastig rollenspel, van koopman naar dominee en weer terug. #china #strategie #kabinet #tweedekamer @EenVandaag

Stef Blok @ministerBlok

De groeiende rol van China raakt direct aan het Nederlands belang. Dit vraagt om een gebalanceerde houding: samenwerken waar het kan, beschermen waar het moet. Een nieuw evenwicht in de relatie met China...

Show this thread

MKB-Nederland @MKBNL · 17 u

Eerste reactie op China-nota kabinet: 'Goed dat er een speciaal contactpunt voor mkb-bedrijven komt voor als ze ergens tegenaan lopen in de relatie met China'

'Aandacht voor mkb in Chinastrategie kabinet is po...

'Met de Chinanota legt het kabinet een verstandig beleid aan de dag en schieten we niet direct in de kramp.' Aldus MKB-Nederland en VNO-NCW in een eerste reactie op...

mkb.nl

Wim van den Doel (NWO):

Wim van den Doel @vddoel · 19 u

De nieuwe Nederlandse Chinastrategie: de onderzoekssamenwerking met China moet worden voortgezet, met oog voor de balans tussen kansen en risico's — precies wat @NWO Nieuws van plan is.

Kamerbrief Chinastrategie: Nederland - China een n...

Minister Blok (Buitenlandse Zaken) biedt de Tweede Kamer de Chinastrategie van het kabinet aan. 'De groeiende rol van China raakt direct aan het Nederlands

rijksoverheid.nl

International Campaign for Tibet:

ICT Europe @savetibetnl · 18 u

Tibet wordt doodgezwegen in de #Chinastrategie. Gemiste kans op te roepen tot hervatten dialoog met Dalai Lama en aankaarten repressie in Tibet. #savetibet

'Cyberexpert' Brenno de Winter (25.4k volgers):

Brenno de Winter @brenno · 4h

Goed. Ik heb het document gelezen dat de overheid de China-strategie noemt. Ik lees niets concreets wat men nu wil. Geen normen om te toetsen op dreiging, geen inkoopplannen. Maar men staat 'pal' voor bescherming. Dit is geen strategie:

Kamerbrief Chinastrategie: Nederland - China een...

Minister Blok (Buitenlandse Zaken) biedt de Tweede Kamer de Chinastrategie van het kabinet aan. 'De groeiende rol van China raakt direct aan het Nederlands

rijksoverheid.nl

Dit mediabeeld is een product van de Newsroom van de Directie Communicatie. Om toegang te krijgen tot sommige artikelen is registratie via Newsdesk vereist. Mocht je na registratie een artikel toch niet kunnen openen, of op een betaalmuur stuiten, neem dan contact op met newsroom@minbuza.nl.

To: DAO(10)(2e)@minbuza.nl; DGPZ(10)(2e)@minbuza.nl; DGES(10)(2e)@minbuza.nl; (10)(2e) (10)(2e)
(10)(2e)@minbuza.nl; (10)(2e) (10)(2e)@minbuza.nl; BRE-ISHE(10)(2e)@minbuza.nl; (10)(2e) (10)(2e)
(10)(2e)@minbuza.nl; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)@minbuza.nl; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)
(10)(2e)@minbuza.nl; (10)(2e) (10)(2e)@minbuza.nl; (10)(2e)@minbuza.nl; PEK(10)(2e)@minbuza.nl; DIE-
EX(10)(2e)@minbuza.nl; DGBEB(10)(2e)@minbuza.nl; IMH(10)(2e)@minbuza.nl; DIE(10)(2e)@minbuza.nl; (10)(2e) (10)(2e)
(10)(2e) (10)(2e)@minbuza.nl; RSP(10)(2e)@minbuza.nl; PSP(10)(2e)@minbuza.nl; (10)(2e) 2 (10)(2e) (10)(2e)@minbuza.nl;
(10)(2e) (10)(2e)@minbuza.nl; (10)(2e) 2 (10)(2e) (10)(2e)@minbuza.nl]
From: DIE-EX
Sent: Mon 5/20/2019 9:09:12 PM
Subject: [BZ-V] China - EU - Buitenlandse politiek - Bezoek DirDAO aan Brussel - China notitie goed ontvangen ogen gericht op NL positionering in de praktijk
Received: Mon 5/20/2019 9:09:14 PM

Kunt u dit bericht niet goed lezen? Bekijk dan de online versie.

20 mei 2019

Ministerie van Buitenlandse Zaken
Berichtenverkeer

BZ-Vertrouwelijk

China - EU - Buitenlandse politiek - Bezoek DirDAO aan Brussel - China notitie goed ontvangen, ogen gericht op NL positionering in de praktijk

Van : DIE-EX
Verzonden op : 20 mei 2019 22:09
Land/regio : China
Forum : EU
Thema : Buitenlandse politiek

Samenvatting

Op 17 mei bracht DirDAO bezoek aan Brussel om China notitie toe te lichten. Nederland is de eerste Lidstaat die een eigen China notitie uitbrengt, na EU China strategie uit 2016 en de Strategic Outlook van maart 2019. Gesprekspartners zeer positief over notitie en het feit dat deze nadrukkelijk complementair is aan EU beleid.

(10)(2g)

Commentaar

(10)(2a)

(10)(2a)

Berichtgegevens

Aan : DAO; DGPZ; DGES; (10)(2e) (10)(2e)
(10)(2e); (10)(2e); (10)(2e); PEK; DIE-EX; DGBEB; IMH;
DIE: (10)(2e) (10)(2e)
Opsteller : (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)
Kenmerk : DIE-281/2019
Type : Beleids
Prioriteit : Routine
Rubricering : BZ-Vertrouwelijk
Categorie : Verslag/Info

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

AANSPREKPUNTEN CHINA VAN DIRECTIES BINNEN BZ

Directie	Aanspreekpunt China	Bij afwezigheid
DAO	China team: (10)(2e) (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e) (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e) vanaf oktober). (10)(2e) (10)(2e)	(10)(2e), (10)(2e), (10)(2e) (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e)
BIS	(10)(2e)	(10)(2e)
DIO	(10)(2e), (10)(2e) (10)(2e)	(10)(2e), (10)(2e), (10)(2e) (10)(2e)
DAF	(10)(2e)	(10)(2e)
DAM	(10)(2e) ?	?
DEU	(vanaf zomer) (10)(2e)	?
DIE	(10)(2e)	(10)(2e), (10)(2e)
DMM/IF	(10)(2e)	(10)(2e)
DMM/MR	(10)(2e), (10)(2e)	(10)(2e)
DVB/def	(10)(2e), (10)(2e)	(10)(2e)
DVB/nationale veiligheid	(10)(2e)	(10)(2e), (10)(2e)
DWH/Landen	(10)(2e) DWH	(10)(2e), (10)(2e)
DWH/VS		(10)(2e)
EAB	(10)(2e), (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e)	(10)(2e), (10)(2e)
ESA	(10)(2e), (10)(2e)	(10)(2e), (10)(2e)
ICE	(10)(2e)	(10)(2e) ICE- dienstpostbus
IGG	(10)(2e), (10)(2e)	?
IMH/HIAM	(10)(2e)	(10)(2e)
IMH/ESG	(10)(2e)	?

Praktisch:

- Aanspreekpunt China wordt als eerste benaderd bij vragen die op het terrein van (het genoemde onderdeel van) de directie liggen;
- De in het overzicht genoemde mensen ontvangen een uitnodiging voor de maandelijkse China lunches (en eventuele mails met informatie over China die ministerie-breed relevant is);
- Vanuit PEK worden in mailwisselingen meegenomen (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e)
(10)(2e), (10)(2e), (10)(2e) Vanuit de consulaten: (10)(2e)
(10)(2e) @minbuza.nl

AANSPREEKPUNTEN CHINA binnen de Rijksoverheid

Ministerie	Aanspreekpunt China (1 persoon)	Bij afwezigheid
AZ		
BZK	(10)(2e)	
BZ/DAO	(10)(2e) (10)(2e)	(10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)
BZ/EAB	(10)(2e) (10)(2e)	(10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)
Def	(10)(2e) (10)(2e)	
EZK	(10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)	(10)(2e) (10)(2e)
RVO		
Fin	(10)(2e)	(10)(2e)
IenW		?
JenV		?
NCTV		
LNV	(10)(2e)	
OCW	(10)(2e)	(10)(2e) (10)(2e)
SZW		
VWS		?

Praktisch:

- Aanspreekpunt China wordt als eerste benaderd bij vragen die op het terrein van (het genoemde onderdeel van) het ministerie liggen;
- De in het overzicht genoemde mensen ontvangen een uitnodiging voor het maandelijks China overleg (en eventuele mails met informatie over China die ministerie-breed relevant is);
- Vanuit PEK worden in mailwisselingen meegenomen: (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e)
(10)(2e), (10)(2e)

2.1 Algemeen / Recente contacten

Krachtenveld Kamer (algemene ontvangst China-notitie)

- Algemeen: VVD, Groen Links en CDA publiceerden voorafgaand aan de China-notitie een eigen strategie of paper. Vrijwel alle fracties vinden de Chinanotitie te weinig concreet en te Chinavriendelijk. Fracties willen dat het kabinet duidelijkere keuzes maakt en hardere/concretere maatregelen neemt om NL te beschermen tegen Chinese invloed.
- VVD: Over de gehele linie het mildst, graag hardere aanpak op aantal dossiers.
- CDA: Meer slagkracht en concretere maatregelen nodig.
- D66: Dreiging onderschat, goede analyse, weinig keuzes, ‘lege huls’.
- CU: Goed dat dreiging wordt erkend, stevigere aanpak nodig, aandacht godsdienstvrijheid, duidelijkere maatregelen.
- GL: Graag concreter, strategische en moeilijke keuzes maken, centrale plek voor mensenrechten.

Factbox

Reacties op China notitie in grote lijnen:

- Parlement: Relatief kritisch.
- Media: Neutraal tot kritisch, afhankelijk van expert die wordt opgevoerd.
- Bedrijfsleven: Relatief positief, ‘constructief-kritische toon met aandacht voor kansen en bedreigingen’; wel verdere uitwerking nodig.

- (10)(2a)
-

Tijdslijn China notitie:

- 15/5/2018: Verzoek om China strategie (Becker, Sjoerdsma, van Helvert, Voordewind).
- 6/6/2018: Verzoek meenemen militaire ontwikkeling China in strategie (Becker).
- 13/6/2018: Motie meenemen bestrijding oneerlijke handelspraktijken in strategie (Becker, Amhaouch).
- 13/7/2018: M en R melden aan TK dat China notitie volgend verzoek mee zal nemen: verzoek 6 april van de commissies BZ en BHOS om schriftelijk te informeren over politieke ontwikkelingen in China, handelsrelatie met China en uitvoering van de

2.1 Algemeen / Recente contacten

beleidsnotitie ‘Het Nederlandse China-beleid: investeren in Waarden en Zaken’.

- 9/11/2018: Minister Wiebes: ‘Halve kabinet o.l.v. Premier bezig met China strategie’.
- April 2019: Premier Rutte scheidt publiek 5G (veilige telecom) en China-notitie (China).
- 12/3/2019: Europese Commissie en Hoge Vertegenwoordiger BZ publiceren ‘EU-China: A Strategic Outlook’, in voorbereiding op de ER en de EU-China top in april.
- 15/5/2019: China strategie naar Tweede Kamer. Evenement met stakeholders (de meer dan 100 geraadpleegde experts en een aantal vertegenwoordigers van het bedrijfsleven).

Beleid gerelateerd aan China notitie:

- Geïntegreerde Buitenland- en Veiligheidsstrategie 2018-2022 ‘Wereldwijd voor een veilig Nederland’, 20 maart 2018.
- Beleidsnota ‘Investeren in perspectief’, 18 mei 2018.
- Kamerbrief ‘Handelsagenda’, 5 oktober 2018.
- Kamerbrief ‘Tegengaan statelijke dreigingen’, 18 april 2019.
- Kamerbrief ‘Kabinetspositie Europese Concurrentiekracht’, 13 mei 2019.

Recente bezoeken China

- [Recente bezoeken MP]
  - Uitgaand bezoek met R, M LNV, M VWS, staatssecretaris I&W, 8-13 april 2018.
  - Uitgaand bezoek, 27 juni 2019.
- [Recente bezoeken/contacten M]
  - MinBZ Wang Yi: en marge G20 bijeenkomst minBZ, 20 mei 2018, Argentinië.
  - Inkomend bezoek viceminister BZ Wang Chao, 17 september 2018, Den Haag.
  - Inkomend bezoek Premier Li Keqiang: delegatieoverleg inclusief minBZ Wang Yi, 14-16 oktober 2018.
  - Kennismakingsgesprek (10)(2e) 22 mei 2019, Den Haag.
  - Inkomend bezoek *Vice Premier* Wang Qishan 28-29 mei 2019.
  - Uitgaand bezoek aan China, 19-22 juni 2019.
- [Recente bezoeken/contacten R]
  - Uitgaand bezoek aan China (Shanghai, Guangzhou en Peking), 8-12 april 2018.

2.1 Algemeen / Recente contacten

- Inkomend bezoek premier Li Keqiang: delegatieoverleg inclusief MofCOM-minister Zhong Shan, lunch en CEO-event, 15 oktober 2018, Den Haag.
- Inkomend bezoek vicepresident Wang Qishan, delegatieoverleg en diner, 29 mei 2019, Den Haag.
- (10)(2e) kennismakingsgesprek, 3 juli 2019, Den Haag.

Q&A's

(11)(1)

2.2 Financiële consequenties Chinanotitie (en wat daarmee gedaan wordt)

Krachtenveld Kamer

N.v.t.

Factbox

- De implementatie van de Chinanotitie raakt een groot aantal ministeries, onder andere op het terrein van internationale rechtsorde, mensenrechten, handel, klimaat, energie, ontwikkelingssamenwerking en veiligheid. Om deze strategie kracht bij te zetten zijn extra financiële middelen nodig.
- Voor zover het gaat om intensivering binnen de HGIS-kaders zullen claims gekoppeld aan dit traject voorrang krijgen. Vanuit de HGIS wordt daarom EUR 24 miljoen voor de periode 2019-2023 ingezet.
- Op de BZ begroting komt de komende 5 jaar 7,88 mln. euro beschikbaar voor personele uitbreiding en 2,4 mln. programmageld (kennisnetwerk, onderzoek en bewustwording).

(10)(2g)

3.1 Veiligheid: 5G & Cyberdreiging

Krachtenveld Kamer

- **CDA, D66, VVD en Groen Links:** Hebben zich het meest geprofileerd in de 5G discussie en allen hebben aangegeven zorgen te hebben ten aanzien van de veiligheid van het Nederlandse 5G netwerk.
- **CDA en VVD:** Hebben publiekelijk vooral hun zorgen geuit en gevraagd om een grondige aanpak die in lijn ligt met andere Europese landen.
- **D66:** Is kritischer en maakt zich zorgen om de nationale veiligheid en de privacy van burgers. Pleit voor een gezamenlijke Europese technologiestrategie. Technologieën zoals 5G, cybersecurity en kunstmatige intelligentie moeten meer in handen van de EU komen. Als eensgezinde EU met een ambitieuze agenda kunnen we voldoende tegenstand bieden, cyberaanvallen afslaan en offensief innoveren.
- **CU:** Heeft zich weinig tot niet geprofileerd op dit onderwerp.
- **PvdA:** Bezorgd over cyberaanvallen bij bedrijven en overheid.
- **GroenLinks:** Heeft publiekelijk het meest harde standpunt ingenomen dat zij geen Chinese apparatuur in het 5G netwerk willen hebben. Op 9 februari 2019 stelde Klaver en Van Ojik in een artikel (artikel in dossier bijgevoegd) op de Groen Links website:
  - *“Nederland moet ‘nee’ zeggen tegen het 5G-netwerk van Huawei. Dit stellen Jesse Klaver en Bram van Ojik vandaag in hun artikel ‘Niet langer naïef - een nieuwe relatie met China’. In zee gaan met Huawei is een onaanvaardbaar groot risico zolang de greep van de communistische partij op het Chinese bedrijfsleven zo groot is, aldus Klaver en Van Ojik”.*
- Het was ook Klaver die het kabinet via een motie opriep om geen onomkeerbare besluiten te nemen voor inspraak van de Kamer. In reactie hierop heeft voor het reces een debat over besluitvorming Kabinet inzake 5G plaatsgevonden.
- De wens om Chinese partijen zoals telecom- en beveiligingsbedrijven te weren uit de Nederlandse publieke ruimte werd ook tijdens het VAO Nationale Veiligheid nogmaals onderstreept door de aangehouden motie over het bedrijf Hikvision (verkoopt gezichtsherkenningcamera's) door het Kamerlid Buitenweg (Groen Links) waarin wordt gevraagd na te gaan of het wenselijk is dat deze partijen in Nederland actief zijn.

3.1 Veiligheid: 5G & Cyberdreiging

Factbox

- Aanpak 5G verloopt landenneutraal en is gebaseerd op objectieve criteria. Het kabinetsbesluit is drieledig:
  - Telecomaanbieders worden verplicht om aanvullende beveiligingsmaatregelen te nemen om weerbaarheid te verhogen in de kritieke onderdelen.
  - Er worden extra hoge eisen gesteld aan leveranciers van diensten en producten in de kritieke onderdelen.
  - In samenwerking met telecomaanbieders wordt een structureel proces ingericht om ontwikkelingen in het dreigingsbeeld en technologie te bezien en waar nodig aanvullende maatregelen te treffen.
- De Taskforce Economische Veiligheid (met leden van alle betrokken overheidspartijen en inlichtingendiensten o.l.v. de NCTV) heeft gedurende de 1^e helft van 2019 een risicoanalyse uitgevoerd naar de kwetsbaarheid van telecomnetwerken voor misbruik van leveranciers van technologie. De 5G netwerken bouwen voort op het huidige netwerk en dat maakt dat de voor het huidige netwerk uitgevoerde risicoanalyse ook van belang is voor het toekomstige 5G netwerk. Het dreigingsbeeld vormt het uitgangspunt van de risicoanalyse van de Taskforce.
- De aanpak/voorgestelde maatregelen van het kabinet worden momenteel uitgewerkt in een Algemene Maatregel van Bestuur onder de Telecomwet.
- Het kabinet heeft conform de moties Weverling en Van den Berg gepleit voor meer Europese samenwerking op het gebied van 5G veiligheid. Mede naar aanleiding van de Nederlandse inzet heeft de Europese Commissie dit onderwerp actief opgepakt. De Europese Commissie heeft 26 maart 2019 een aanbeveling gepubliceerd over een geharmoniseerde aanpak voor cybersecurity voor 5G netwerken: “Cyberbeveiliging van 5G-netwerken”. In de Kamerbrief 5G is nadrukkelijk aangegeven dat Nederland voorstander is van een Europese aanpak.

Krachtenveld Kamer

- **Positie Kamerbreed:** Varieert van gematigd kritisch tot robuust optreden.
- **VVD:** NL moet, samen met andere landen, paal en perk stellen aan de machtspolitiek van China en pleit voor een harde lijn, één die afrekenet met de tot nu toe 'naïeve' benadering richting de Chinezen. Gaat verder dan economie: China vormt een bedreiging voor onze manier van leven. NL belangen kunnen krachtiger worden behartigd als Europa onze boodschap uitdraagt. Internationaal kan Europa effectiever namens de lidstaten optreden. Waar nodig treft Europa gezamenlijk sancties tegen agressieve grootmachten.
- **CDA:** Met het uitrollen van deze 'Nieuwe Zijderoute' worden landen die leningen aangaan steeds afhankelijker, en groeit de Chinese invloed op het wereldtoneel. Daarnaast zijn er steeds meer berichten spionageactiviteiten, zoals recent bij ASML of onze eigen inlichtingen, waar de MIVD voor waarschuwde. Vraagt om een stevig antwoord van Europa en een Europese agenda met maatregelen. Het is goed dat dit kabinet bezig is met een eigen strategie, maar de invloed van Nederland is te klein om zich alleen te verweren tegen deze nieuwe grootmacht. China toont een vriendelijk masker, maar is bezig met een uitgekiende strategie. Daar moet Europa meer slagkracht tegenover stellen om onze vitale sectoren beter te beschermen.
- **D66:** D66 is blij met Europese China strategie. In afwezigheid van een Europese strategie heeft China in tal van Europese hoofdsteden een voet tussen de deur. China speelt Europese landen met gemak tegen elkaar uit. Aan die verdeeldheid moet een einde gemaakt worden.
- **PvdA:** Met de groei van bevolking en economie is China ook toe aan een nieuwe rol op het wereldtoneel. Maar hoe ziet die rol eruit? En hoe kijkt de rest van de wereld naar China – in goed vertrouwen of met enige argwaan? Is de EU klaar voor een nieuwe omgang met het land? Specifiek over defensie en veiligheid een gematigd kritisch standpunt.
- **SP:** Specifiek over defensie en veiligheid een gematigd kritisch standpunt.
- **GroenLinks:** Ziet nieuwe multipolaire wereldorde ontstaan. De relatie tussen nieuwe hoofdrolspeler China en de rest (India, Japan, de VS, de EU) bepalend voor o.a. behoud van een internationale rechtsorde en respect voor mensenrechten, op stabiele vrede en veiligheid.

Factbox

Defensie

- China heeft sinds de eeuwwisseling zijn defensie-uitgaven exponentieel verhoogd naar circa 168,2 miljard dollar in 2018. Daarmee geeft het nog steeds veel minder uit dan de VS, maar komt het inmiddels wel in de buurt van de gezamenlijke uitgaven van de EU-lidstaten
- In de moderniseringsslag die China via deze uitgaven heeft gerealiseerd, ligt de nadruk op ‘*anti access/area denial*’-capaciteiten. De Chinese krijgsmacht beschikt intussen over moderne oppervlakteschepen, onderzeeboten, (ballistische) antischipraketten, langeafstand luchtverdedigingssystemen en offensieve luchtcapaciteiten die als doel hebben een potentiële vijand op steeds grotere afstand van het Chinese vasteland te houden. Conventioneel gezien vormt China op de korte en middellange termijn geen directe dreiging voor Nederland en het Koninkrijk.
- Naast de modernisering en uitbreiding van conventionele capaciteiten heeft China de laatste jaren fors geïnvesteerd in de modernisering en uitbreiding van zijn nucleaire capaciteit. China stelt het nationale kernwapenarsenaal uitsluitend voor zelfverdediging te bezitten, en een ‘*no first-use policy*’ te hanteren. Daarnaast investeert China ook in militarisering van de ruimte en heeft een actief militair ruimtevaartprogramma. Ingewikkeld is dat een strikte scheiding tussen civiele en militaire capaciteiten slechts theoretisch is; ruimtetechnologie kan voor beide doeleinden worden gebruikt.
- Nederland blijft zich in Europees verband inzetten voor een gelijk internationaal speelveld voor de export van wapens en *dual-use* goederen. Dat beleid is niet landengericht en geldt zowel voor China als voor andere bestemmingen. Nederland heeft zich de afgelopen jaren actief ingezet voor herziening van het EU-kader voor exportcontrole: het EU gemeenschappelijk standpunt inzake wapenexport en de *dual-use* verordening.

Beïnvloeding: Confuciusinstituten

- Er zijn twee Confuciusinstituten in NL. Zij zijn verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen en aan de Hogeschool Zuyd te Maastricht. Het Confuciusinstituut dat was verbonden aan de Universiteit Leiden is eind augustus jl. gesloten nadat de universiteit had besloten de overeenkomst met het instituut na twaalf jaar niet opnieuw te verlengen, omdat de activiteiten van het instituut niet meer aansloten bij de Chinastrategie van de universiteit zoals die zich de afgelopen jaren heeft ontwikkeld.
- Via de Confuciusinstituten wordt tevens een bijdrage geleverd aan Chinees taalonderwijs op NLse basis- en middelbare scholen. In april van dit jaar boden tachtig scholen Chinees aan als vak, waarbij veertien scholen gebruikmaakten van een samenwerkingsverband met een Confuciusinstituut.
- Doelstellingen van de Confuciusinstituten zijn de bevordering en begrip van de Chinese taal en cultuur en de bevordering van educatieve en culturele uitwisseling tussen China en andere landen. De instituten worden vanuit China aangestuurd en gefinancierd door 'Hanban' (=Confucius Institute Headquarters). Overigens hebben de instituten een bestuur waarin de gastinstelling (RUG, Zuyd) is vertegenwoordigd.
- Vanuit de Kamer (met name CDA) bestaan zorgen over de onafhankelijkheid van onderwijs en onderzoek dat door de Confuciusinstituten in NL mogelijk wordt gemaakt. Docenten en lesmateriaal van de Confuciusinstituten zouden leiden tot een eenzijdig (positief) beeld van China in de lesprogramma's. Financiering door Confuciusinstituten van activiteiten en zelfs leerstoelen op gastinstellingen zou leiden tot afhankelijkheid en zelfcensuur. In april en juni jl. zijn er door MinOCW uitgebreide antwoorden over de Confuciusinstituten in NL naar de Kamer gestuurd n.a.v. twee sets vragen van CDA.
- De Rijksoverheid speelt geen rol bij de totstandkoming van samenwerking tussen NLse onderwijsinstellingen en Confuciusinstituten. Universiteiten zijn gehouden aan de Nederlandse Gedragscode Wetenschapsbeoefening waarin o.a. principes van onpartijdigheid en onafhankelijkheid tot uiting komen. De Inspectie van het Onderwijs heeft de betreffende hogeronderwijsinstellingen bevraagd over hun relatie met de Confuciusinstituten, maar geen aanleiding gezien voor verdiepend onderzoek. Wat betreft basis- en voortgezet onderwijs ziet de Inspectie er in algemene zin op toe dat de basiswaarden van de NLse democratische samenleving centraal staan.

Q&A's

3.3 Waarden en Mensenrechten (incl. Xinjiang)

Krachtenveld Kamer

- **VVD:** Een goede samenwerkingsrelatie met China vergroot NLse invloed op mensenrechtendossier. Nadruk op EU-verband. Aandacht voor Oeigoeren en christenen.
- **D66:** Te weinig aandacht in China notitie voor mensenrechten. Kijken naar exportcontrole m.b.t. mensenrechten en cybersurveillance. Magnitsky wetgeving.
- **GroenLinks:** Mensenrechten centraal in Chinabeleid. Ook krachtig EU-optreden. Aandacht voor Oeigoeren en mensenrechtenactivisten/ advocaten.
- **DENK:** Xinjiang/ Oeigoeren (motie Kuzu).
- **CDA:** Aandacht voor de kwestie Oeigoeren in Nederland (Van Helvert).
- **CDA, SGP en CU:** Vrijheid van religie, met name Christenen en Oeigoeren.
- **PvdA:** Oeigoeren, mensenrechtenactivisten, sociaal kredietsysteem.
- **SP:** Tibet.

Factbox

- Ruimte voor het maatschappelijk middenveld is verder gekrompen. Middels wetgeving zijn zowel de activiteiten van Chinese organisaties (Charity Law) als van buitenlandse ngo's (Foreign NGO Management Law) verder aan banden gelegd.
- Mensenrechtenverdedigers en de advocatuur staan onder druk, met name sinds de "709-crackdown" in 2015 waarbij zo'n 300 mensenrechtenadvocaten incl. familieleden zijn aangepakt (lange gevangenisstraffen, huisarrest, marteling in geheime detentiecentra).
- China op plaats 177 uit 180 van de World Press Freedom Index. Middels wetgeving en steeds vernuftigere technieken wordt het vrije woord zowel offline als online steeds verder ingeperkt. Veel journalisten en bloggers zitten vast vanwege hun werk.
- Aangescherpte religieuze wetgeving om aantal religieuze gebouwen te beperken, activiteiten en bijeenkomsten verder aan banden te leggen. De overheid benadrukt dat buitenlandse inmenging in China via religieuze groeperingen voorkomen moet worden.
- Sinds 2018 is de politieaanwezigheid in provincie Xinjiang (spreek uit: Sjiendjang), en de daarbij behorende infrastructuur en digitale surveillance, fors opgeschroefd. Er zijn enkele honderdduizenden tot 1,5 mln. Oeigoeren en andere moslimminderheden zonder strafrechtelijk proces vastgezet in 'her-educatiekampen'.
- Zowel in Tibet als Xinjiang worden planmatige maatregelen genomen die assimilatie van respectievelijk Tibetanen en Oeigoeren tot doel hebben. Zo moet de Tibetaanse taal in het verplichte onderwijs steeds meer plaats maken voor het Mandarijn.

3.4 Situatie Hong Kong

Krachtenveld Kamer

- De meeste fracties volgen de ontwikkelingen in Hongkong met interesse en zorg.
- **PvdA** heeft in juni en augustus schriftelijke vragen gesteld over de ontwikkelingen in Hongkong.
- **GL** informeerde tijdens de hoorzitting met Chinaexperts op 9 september naar reacties in China op de protesten in Hongkong.

Factbox

- Een omstreden voorstel tot wijziging van uitleveringswetgeving in Hongkong had het mogelijk moeten maken om personen die zich in Hongkong bevinden uit te leveren aan jurisdicties waarmee Hongkong geen formele afspraken over uitlevering heeft, waaronder het vasteland van China.
- Het voorstel stuitte op veel protest, onder andere van inwoners van Hongkong die dit beschouwden als een verdere aantasting van de rechtsstaat en de autonomie van Hongkong.
- Na een massaal protest op 12 juni maakte Chief Executive van Hongkong Carrie Lam op 15 juni bekend de behandeling van het voorstel tot wetswijziging voor onbepaalde tijd op te schorten. Voor de demonstranten ging dit niet ver genoeg – zij eisten volledige terugtrekking van het voorstel.
- De politie van Hongkong kreeg eveneens veel kritiek voor de gewelddadige wijze waarop de demonstraties op 12 juni werden beëindigd, waarbij studenten met traangas en rubberkogels werden verjaagd.
- In de weken daarna groeiden de demonstraties uit tot een brede protestbeweging voor meer democratie en tegen gewelddadig politieoptreden. De vijf eisen van de demonstranten luiden:
  1. Volledige intrekking van de uitleveringswet.
  2. Intrekking van de kwalificatie van de demonstraties als ‘rellen’ (i.v.m. strafbaarheid: veroordeling wegens rellen kan maximaal 10 jaar gevangenisstraf opleveren).
  3. Vrijlating van de gearresteerde demonstranten.
  4. Instellen van een onafhankelijke onderzoekscommissie naar het politiegeweld.
  5. Onmiddellijke implementatie van algemeen kiesrecht (aanvankelijk luidde de vijfde eis het onmiddellijk aftreden van Chief Executive Carrie Lam).

Onder de oppervlakte spelen ook zorgen mee over de toekomstige welvaart van

3.4 Situatie Hong Kong

Hongkong en over het verlies van politieke en economische autonomie als gevolg van de stapsgewijze integratie met het Chinese vasteland.

- Voor het grootste deel zijn de demonstraties vreedzaam, maar vaak eindigen ze in gewelddadige confrontatie tussen betogers en politie. De confrontaties zijn (geografisch) geïsoleerd maar leiden tot ontwrichting van het verkeer. Daarbuiten gaat het gewone (zakelijk) leven door. De afgelopen weken zijn de acties van een kleine groep demonstranten steeds harder geworden en grijpt de politie ook harder in.
- Op 4 september maakte Chief Executive Carrie Lam bekend dat ze het omstreden wetsvoorstel formeel zou intrekken. Ook zegde ze toe rechtstreeks in dialoog te gaan met groepen uit de maatschappij om een beeld te krijgen van de brede ontevredenheid en daarvoor oplossingen te vinden. Daarbij wordt onder meer gekeken naar zaken als betaalbare huisvesting, inkomensongelijkheid, gebrek aan mobiliteit en mogelijkheden voor jongeren, maar ook naar de wens van de bevolking om volledig betrokken te zijn bij het bepalen van het overheidsbeleid. Lam sprak haar volledige steun uit aan de *Independent Police Complaints Council* (IPCC), het formeel onafhankelijke orgaan dat het optreden van de politie onderzoekt.
- Het intrekken van het wetsvoorstel lijkt onvoldoende om een groot deel van de demonstranten tevreden te stellen, die vasthouden aan inwilliging van alle vijf de eisen. De demonstraties houden aan en een oplossing lijkt nog niet in zicht.

Reactie China

- De officiële Chinese lezing van de crisis is dat de demonstraties zijn verworpen tot een gewelddadige beweging die wordt aangestuurd/aangemoedigd door kwaadwillende buitenlandse machten (met name VS en VK) en erop uit is de nationale soevereiniteit van China te ondermijnen.

(10)(2a)

3.4 Situatie Hong Kong

Nederlandse inzet

(10)(2a)

Krachtenveld Kamer

- Brede steun in Kamer (m.u.v. euro-sceptische partijen) voor een meer strategische en geopolitieke rol voor de Unie in de relatie met China.
- **VVD:** Schreef een eigen China strategie waarin vooral een grotere rol voor de EU is voorzien om China's economische machtsspel het hoofd te bieden. Bijv. beperken markttoegang staatsbedrijven, schrappen ontwikkelingsstatus China in WTO en sluiten van handelsakkoord om reciprociteit te kunnen garanderen. Tevens voorstander van het meer politiek inzetten van nationale en Europese OS-middelen.
- **CDA:** Schreef een eigen China strategie waarin centrale rol voor EU is weggelegd: China verandert niet meer naar Westers model waardoor de EU haar vitale sectoren moet beschermen. Wederkerigheid moet leidend zijn.
- **D66:** Groot voorstander van krachtig EU-optreden richting China. Is met name beducht op de rol die China al speelt en verder gaat spelen. Riep in ER-terugblikdebat in maart op tot een Europese technologiestrategie.
- **CU:** Geen uitgesproken profiel.
- **PvdA:** Aandacht gaat vooral uit naar opbrengen mensenrechten in EU verband en het inkaderen van de SDG's in het Europese China-beleid.
- **GL:** Schreef een eigen China-strategie. De EU moet haar economische macht veel meer als *leverage* gebruiken. Toont zich kritisch t.o.v. de slagkracht en interne coherentie van de Unie. Uitte reeds veel kritiek op het 17+1 initiatief, de MoU's inzake het *Belt and Road Initiative* en de beperkte effectiviteit van de Unie bij het aankaarten van de mensenrechtensituatie in China. Spoort EU tegelijkertijd aan naar samenwerking met China te zoeken, vooral op gebied van klimaat.

Factbox

EU

- In het Europees China-beleid is de in 2016 verschenen China-strategie leidend. De strategie zet in op o.a. het verbeteren van de kansen die (economische) samenwerking met China biedt voor de EU en het bijstaan van China bij hervormingen die openheid, gelijk economisch speelveld en daadwerkelijk wederzijds voordeel weten te borgen.

(10)(2g)

3.5 EU-China & AIV-advies

(10)(2g)

- Voorafgaand aan de top publiceerden Commissie en HV een welkome ‘strategic outlook’ waarmee de EU-China strategie werd aangescherpt. De outlook kent 10 concrete actiepunten die o.m. zien op het expliciet benoemen van China’s verantwoordelijkheden in het behoud van de *rules based multilateral order* en het creëren van wederkerigheid in de handelsrelatie.

(10)(2g)

(10)(2a)

Buiten verzoek

3.6 Belt and Road Initiative

Krachtenveld Kamer

- **VVD, CDA en D66** bepleiten een EU-brede aanpak.
- **D66:** Ziet bewijs voor Chinese invloed via BRI in onthouden stemmen in EU op mensenrechtenschendingen (Hongarije & Griekenland) en strenge screening (Griekenland).
- **GL:** BRI manier voor China om toegang tot hulpbronnen Zuid-Amerika en Afrika te krijgen, en economische verbinding met Europa. Kritisch zijn over risico's, maar niet alleen 'nee' zeggen: economische verbinding betekent voor EU ook kans op meer politieke dialoog.
- **CU:** EU en VS moeten samen optreden, met BRI wordt cruciale infra opgekocht.

Factbox

- Het *Belt and Road Initiative* (BRI) is een grootschalig Chinees initiatief dat verbindingen ('nieuwe zijderoutes') tussen continenten en hun aangrenzende zeeën beoogt te stimuleren.
- Volgens China's officiële bronnen zijn meer dan 130 landen aangesloten bij het BRI.
- In Europa hebben de volgende landen overeenkomsten getekend met China over samenwerking in het kader van BRI: Italië, Luxemburg, Zwitserland, Bulgarije, Estland, Griekenland, Hongarije, Kroatië, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Portugal, Roemenië, Slovenië, Slowakije en Tsjechië.
- Aan het laatste *Belt and Road Forum* eind april in Beijing, namen 37 wereldleiders deel, veel uit de Aziatische regio maar ook uit RUS, ZWI, Servië, Kenia en Chili. 7 EULS namen op hoog(st) niveau deel: ITA, OOS, POR, TSJ, HON, GRI, CYP. NL was er met de Algemeen Directeur Douane.
- NL en China vinden elkaar op het gebied van connectiviteit – zolang die duurzaam is, binnen de EU-lijnen valt en concrete kansen en projecten voor beide partijen biedt.
- NL staat achter de EU-strategie voor de verbinding van Europa en Azië (*EU Strategy Connecting Europe and Asia*). Deze strategie benadrukt het belang van duurzaamheid in al haar aspecten, zoals fiscale, financiële, sociale duurzaamheid en aandacht voor milieu.

(10)(2g)

3.6 Belt and Road Initiative

---

	(10)(2g)	
--	----------	--

Q&A's

(11)(1)

4.1 Feiten en Cijfers Handel

1. Cijfers concurrentievermogen Nederland

Index	Positie
WEF: Global Competitiveness Report 2018 (okt 2018)	NL 6 (2017-2018: 4)
IMD: World Competitiveness Ranking 2019 (mei 2019)	NL 6 (2018: 4)
IMD: World Digital Competitiveness Ranking 2018 (aug 2018)	NL 9 (2017: 6)
Global Innovation Index 2019 (juli 2019)	NL 4 (2018: 2)
WEF: Networked Readiness Index (juli 2016)	NL 6 (2015: 4)
World Bank: Global Logistics Performance Index 2018	NL 6 (2016: 4)
Economic Freedom Index	NL 13 (2018: 17)

2. Bilaterale data China – NL

Indicator	2010	2018
Waarde goederenimport uit China	€31 miljard	€39,2 miljard
Import uit China als percentage van totale import	9,3%	8,9%
Waarde goederenexport naar China	€5,4 miljard	€10,2 miljard
Export naar China als percentage van totale export	1,5%	2,1%
FDI uit China (posities)	€1,3 miljard	€25,3 miljard
FDI naar China (posities)	€10 miljard	€24,5 miljard

3. Cijfers en prognose wereldhandel

Raming IMF Juli	2019	2020
Groei wereldproductie	3,2%	3,5%
Groei productie ontwikkelde economieën	1,9%	1,7%
Groei productie VS	2,6%	1,9%
Groei productie Eurozone	1,3%	1,6%
Groei productie opkomende en ontwikkelingseconomieën	4,1%	4,7%
Groei China	6,2%	6,0%

- In al deze ramingen van het IMF is de groeiverwachting licht naar beneden bijgesteld als gevolg van het escalerende handelsconflict (ongeveer 0,1 procentpunt).

4.1 Feiten en Cijfers Handel

(10)(2g)

- In het CEP (maart) ging het CPB er nog van uit dat de relevante wereldhandel zou groeien met 1,8% (2019) en 2,5% (2020)

4. Protectionistische maatregelen

Indicator	Jan 2018	Aug 2019
Gemiddelde tarief VS over import China	3,1%	21,2%
Gemiddelde Tarief China over import VS	8,0%	21,8%
Gemiddelde Tarief China over import uit rest van de wereld.	8,0%	6,7%

- De verwachting is dat de gemiddelde tarieven die beide landen aan elkaar opleggen voor het eind van dit jaar oplopen tot ongeveer 25%.
- Per 1 September omvatten de tarieven van de VS 68,5% van alle Chinese importen.
- De Chinese tarieven omvatten op 1 September 57% van alle importen uit de VS.
- Daarnaast telt de organisatie Global Trade Alert overheidsinterventies die potentieel invloed hebben op de wereldhandel.

Indicator	2010	2018
Aantal Schadelijke interventies	1.241	1.710
Aantal liberaliserende interventies	478	462

- Sinds November 2008 tot en met 2018 zijn er wereldwijd 14.201 schadelijke interventies geteld.¹
- In dezelfde periode hebben landen wereldwijd 4.976 liberaliserende interventies gedaan.

Land (rang)	Aantal schadelijke interventies (2008 – heden)
-------------	--

¹ De organisatie *Global Trade Alert* houdt sinds de crisis de overheidsinterventies die invloed hebben op de wereldhandel bij. Deze database wordt continue geactualiseerd, peildatum is 11 september 2019.

4.1 Feiten en Cijfers Handel

VS (1)	1.967
Duitsland (2)	1.591
India (3)	956
China (13)	573
Nederland (21)	517

Land (rang)	Aantal liberaliserende interventies (2008 – heden)
Brazilië (1)	527
India (2)	380
China (3)	352
Nederland (9)	339
VS (31)	297

Disclaimer

- Een kanttekening bij deze cijfers is dat Brazilië, India en China vrij gesloten economieën zijn die zich de laatste jaren opener opstellen om van de globalisering te profiteren. Ook tellen alleen nieuwe maatregelen mee. Schadelijke interventies van voor November 2008 die nog steeds van kracht zijn tellen niet mee. Dit is terug te zien in cijfers over economische vrijheid. Op de *Economic Freedom Index 2019* staat Brazilië op plek 150, India op 129 en China op 100.
- Daarnaast zegt het aantal interventies niets over de impact van deze interventies. Veel schadelijke interventies die toegeschreven worden aan Nederland zijn bijvoorbeeld leningen of fondsen vanuit de EU. Omdat deze vaak worden verstrekt tegen voor Europese bedrijven gunstige voorwaarden tellen zij als schadelijk voor wereldhandel. (10)(2a)

(10)(2a)

4.2 Internationale Concurrentiekracht

Krachtenveld Kamer

- **Beperkte markttoegang en versterken eigen verdienvermogen** in relatie China centraal bij alle partijen.
- **VVD:** Verdienvermogen staat onder druk. Verbeteren markttoegang voor NLse ondernemers moet veel centraler. Nu teveel aandacht voor IMVO en SDG's. Bedrijven beter voorlichten over kansen en risico's in China.
- **GroenLinks:** Bewustwording bedrijfsleven verbeteren. Focus op versterken van langere termijn concurrentiekracht i.p.v. korte termijn winsten.

Kernboodschap:

(11)(1)

4.4 Economische veiligheid

Krachtenveld Kamer

- VVD: Wil dat het EU-mechanisme ter controle van buitenlandse investeringen zo snel mogelijk wordt ingevoerd en pleit voor een generieke toets.
- CDA: Meer eisen stellen aan buitenlandse investeringen van derde landen in de EU. Totdat de investeringstoets is opgezet moeten vitale sectoren niet aan China worden verkocht.

(11)(1)

4.5 Handelsconflict VS - China

Factbox

Stand van zaken

- Handelsconflict VS-China loopt sinds januari 2018. Conflict escaleert: o.a steeds hogere importtarieven op een steeds bredere range aan producten.
- De tarieven van de VS treffen ondertussen bijna 70% van alle Chinese importen. De Chinese tarieven raken bijna 60% van alle importen uit de VS.

Tabel 1: Protectionistische maatregelen VS-China

Indicator	Jan 2018	Aug 2019
Gemiddelde tarief VS over import China	3,1%	21,2%
Gemiddelde Tarief China over import VS	8,0%	21,8%
Gemiddelde Tarief China over import uit rest van de wereld.	8,0%	6,7%

- Naast de tariefverhogingen is de VS d.m.v. de Executive Order (EO) en Executive Listing (EL) van 15 mei jl.

(10)(2a)

 De EO en EL zijn nog niet effectief en worden uitgewerkt. De VS probeert controle op gehele productieketens te krijgen. Deze maatregelen hebben gevolgen voor internationale economische structuren, maar aard en omvang nu lastig te duiden.

Meest recente maatregelen

- 23 augustus: China kondigde aan om - in reactie op de verhoging van de Amerikaanse tarieven van 1 augustus jl. op import van Chinese goederen ter waarde van 300 miljard dollar - tarieven te verhogen op 75 miljard dollar aan Amerikaanse goederen. De Chinese tarieven treden in twee termijnen in werking: op 1 september en op 15 december. Hiermee spiegelt China de eerdere Amerikaanse maatregelen.
- In reactie op de Chinese maatregelen riep president Trump Amerikaanse bedrijven hun productie naar de VS te verplaatsen. Diezelfde dag kondigde hij ook aan tarieven op Chinese goederen verder te verhogen: bestaande tarieven op 250 miljard dollar en nieuwe tarieven op 300 miljard dollar worden verhoogd met 5 procent.
- 11 september: Trump maakte bekend dat de hogere importheffingen op Chinese producten, die hij per 1 oktober wilde invoeren, worden opgeschort tot 15 oktober,

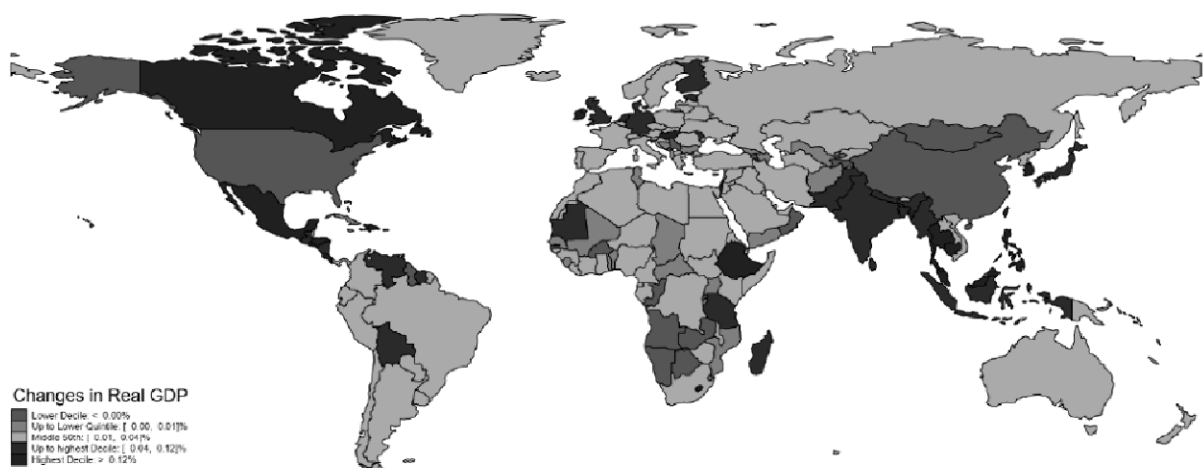
4.5 Handelsconflict VS - China

omdat de Volksrepubliek China die dag haar zeventigste verjaardag viert.

- Oktober: Onderhandelaars van de landen zullen elkaar voor nieuw overleg over een deal ontmoeten. Hier zal ook het voorstel van China worden besproken om meer te importeren.
- China zou voorgesteld hebben om meer Amerikaanse producten te kopen, onder meer in ruil voor uitstel van handelstarieven en een versoepeling van de restricties op Huawei-producten. Met als doel een betere handelsdeal met de VS te sluiten.

Economische gevolgen protectionistische maatregelen

- IMF stelt dat de economische effecten voor de wereldeconomie van het handelsconflict tussen China en de VS nu nog beperkt zijn, m.u.v een aantal sectoren en consumenten in China en VS.
- Het IMF schat in dat de handel VS-China op de korte termijn met 25-30%, en op de lange termijn met 30-70% zou dalen. Groei in de VS zal tussen de 0,3-0,6% per jaar lager uitkomen, en die in China tussen de 0,5-1,5% lager.
- Overige regio's hebben te maken met beperkte positieve effecten, omdat zij niet direct getroffen worden (zie kaart). Derde landen zien hun concurrentiepositie relatief verbeteren t.o.v. de VS en China.
- Kortom protectionistische maatregelen hebben een negatieve uitwerking op de groei van de wereldeconomie. Desintegratie, aanpassingen en/of verlegging van bestaande wereldwijde waardeketens zijn zowel van invloed op de landen waarop de maatregelen van toepassing zijn, als op de derde landen die binnen een productieketen een rol vervullen voor de getroffen landen.

4.6 Ontwikkelingssamenwerking

Krachtenveld Kamer

- Drie partijen hebben zich expliciet uitgesproken over China en OS, middels artikelen of een eigen China-strategie.
- **VVD:** Kritisch over status van China als OS-land in WTO. Daarnaast van mening dat OS op meer geopolitieke wijze moet worden ingezet, naar Chinees voorbeeld. Bijv. i: investeren in Afrikaanse landen waar CH haar invloedssfeer vergroot, en investeren in landbouw en infrastructuur i.p.v. bijvoorbeeld in projecten ter ondersteuning van het maatschappelijk middenveld.
- **CDA:** Kritisch over de status van China als ontwikkelingsland in WTO. Het CDA pleit daarnaast voor het strategischer inzetten van OS, naar Chinees voorbeeld (“van dominee naar koopman”).
- **GL:** Benadrukt het belang van Europese samenwerking op het wereldtoneel, om krachtige speler te zijn t.o.v. China in Afrika. GL pleit voor samenwerking met China waar mogelijk, o.a. op gebied van klimaat.

Factbox

- Chinese ontwikkelingssamenwerking is dat naar Europese begrippen niet altijd.
- China staat als hoog middeninkomenslijst op de DAC-lijst van ODA-ontvangers en kan dus ODA ontvangen. China heeft bij de WTO de status van “ontwikkelingsland”.
- De EU investeert meer in ontwikkelingslanden dan China (handel, buitenlandse investeringen, en ontwikkelingssamenwerking).
  - Afrika’s handel in goederen, in 2018: EU 32.9% (EUR 270.8 miljard); tegenover China 17% (EUR 139.6 miljard).
  - Rechtstreekse buitenlandse investeringen, in 2016: EU: EUR 283 miljard; tegenover China: EUR 36 miljard.
  - Officiële ontwikkelingshulp (ODA), in 2017: EU en EU lidstaten goed voor 54% (EUR 23.9 miljard). Geen cijfers bekend voor China (ze rapporteren niet aan de OESO - Groot gebrek aan transparantie over Chinese aid flows)
- Nederland wil:
  - De bewustwording over China’s rol in ontwikkelingslanden vergroten.
  - Samen met China werken aan SDG’s en duurzaamheid.
  - Inzetten op schuldhoudbaarheid en een eerlijker leenbeleid van IFI’s (Nederland steunt de intentie om de Wereldbank-leningen aan China gericht in te zetten en geleidelijk terug te brengen in het kader van de algemene positie t.a.v. *upper middle*

4.6 Ontwikkelingssamenwerking

---

income countries (UMIC's), waar China er een van is.

- Comparatieve voordelen van Europa in landen in met name Afrika bewuster inzetten.
- Blijven inzetten op duurzame ontwikkeling in ontwikkelingslanden, o.a. via de EU.

(11)(1)

Agenda CDIA 2 april 2019

12.30-13.30 uur in zaal (10)(1b) van het ministerie van BZ

1. Opening en mededelingen
2. Vaststelling verslag 19 februari 2019

3.

Buiten verzoek
----

4. China strategie
5. Wvttk

ANNOTATIE CDIA

Doel bespreking

- Beslissen of de China notitie door kan naar de RDIA van 16 april.

Kern/samenvatting

- China notitie is herzien n.a.v. discussie in CDIA van 19 februari, input van ministeries en aanwijzingen van de ministers Blok en Kaag. Wijzigingen zijn aangegeeld.
- Er heeft na de vorige CDIA een directeurenoverleg over de notitie plaatsgevonden.
- Het stuk ligt nu voor om door te sturen naar de RDIA. Als dit niet lukt, dan zal de deadline van de Kamer (15 mei) niet kunnen worden gehaald.
- Samen met het stuk is een rijksbrede inventarisatie van kosten van uitvoering van de strategie naar de CDIA gestuurd. Het gaat om een wensenlijstje/indicatie. Kosten kunnen gedeeltelijk uit de HGIS middelen komen. Beslissing hierover vindt plaats in de MR van 26 april.

Te verwachten inbreng van andere leden van CDIA

-
- (10)(2g)
- EZK heeft bij het directeurenoverleg een aantal punten ingediend, bijvoorbeeld behoefte aan een positievere insteek; deze zijn zo goed mogelijk verwerkt.

Spreekpunten voorzitter:

- Dit is de tweede keer dat de China notitie in de CDIA wordt besproken. Als we de deadline van de Kamer (15 mei) willen halen, moet het stuk nu worden doorgestuurd naar de RDIA.
- Insteek is nu, dat er geen separaat vertrouwelijk stuk naar de Kamer gaat

(10)(2a)

Spreekpunten (10)(2e)

1. Sinds de vorige bespreking in de CDIA heeft een directeurenoverleg plaatsgevonden, is de conclusie herschreven en heeft een redacteur naar het stuk gekeken. Mochten er onjuistheden in de tekst geslopen zijn, dan kunnen deze separaat worden toegestuurd (Vanuit de CDIA postbus volgt een mailtje met het mailadres).
2.

(10)(2a)
3.

(10)(2a)
4.

(10)(2a)

(10)(2a)

Ook het hoofdstuk over ontwikkelingssamenwerking wijzigt licht, dit zal vóór versturen van de stukken naar de RDIA op werkniveau worden afgestemd omdat hier weinig politieke gevoeligheden liggen.
*NB: N.a.v. opmerkingen R wordt nog aan OS stuk gewerkt (

(10)(2e)

 op de hoogte).*
5. Er is een rijksbrede inventarisatie van de kosten van de China notitie gemaakt. Voorstel is om in de Kamerbrief alleen te melden dat extra financiële inspanningen voortvloeiend uit de strategie binnen de eigen begroting of de HGIS zullen worden opgevangen.

6. Verwachtingsmanagement blijft van belang, ook richting/door bewindspersonen.
7. Om de deadline van de Kamer van 15 mei te halen zou dit stuk in de RDIA van 16 april moeten worden besproken.

Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20061
2500 EB Den Haag
Nederland
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

(10)(2e)
(10)(2e)

agenda

(10)(2e) (10)(2e)

(10)(2e)

Datum

05-07-2018

Omschrijving

Vergaderdatum en -tijd

Vergaderplaats

Studiegroep Duurzame en Inclusieve Globalisering

11 juli 2018, 15:00 – 17:00 uur

Bestuursvleugel 7D.240, Ministerie van Buitenlandse Zaken

Aanwezig

(10)(2e) (10)(2e) (BZ), (10)(2e) (AZ), (10)(2e) (BZ), (10)(2e) (OCW), (10)(2e) (BZK), (10)(2e) (CPB), (10)(2e) (FIN), (10)(2e) (PVOESO), (10)(2e) (IenW), (10)(2e) (BZ), (10)(2e) (SCP), (10)(2e) (SER), (10)(2e) (EZK), (10)(2e) (SZW), (10)(2e) (WRR)

1. Opening

2. Vaststellen verslag bijeenkomst met (10)(2e) **– stukken bijgevoegd**

3. China en het multilaterale handelssysteem – stukken bijgevoegd

a. Presentatie van (10)(2e)

(10)(2e)

i. What were the expectation with regards to liberalization when China joined and how do they fit with current reality?

ii. Which main issues arise, for example with regard to a level playing field?

iii. What is the role of the WTO in this regard and that of the nation states?

iv. How can we best engage and incorporate China in the existing multilateral framework?

b. Discussie

4. SER-adviesvoornemen Inclusieve Globalisering – stukken worden nagestuurd

5. Werkplan Studiegroep 2019 – stukken bijgevoegd

Vraag: Er wordt gestart met het opstellen van het werkplan van 2019. Welke onderwerpen in aanvulling op de voorraadagenda moeten hierin meegenomen worden?

6. Rondvraag

7. Sluiting

Datum

05-07-2018

Onze referentie

Gesprek met (10)(2e) **en** (10)(2e) **op woensdag 11 april om 11:00-12:00 uur, 07.D.240**

Opzet

Aanwezigen:

1. (10)(2e)
2. (10)(2e)
3. (10)(2e) (10)(2e) (moderator)
4. (10)(2e) (10)(2e)
5. (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)
6. (10)(2e) (10)(2e) 2e
7. (10)(2e) 2 (10)(2e)
8. (10)(2e) 1 (10)(2e)
9. (10)(2e) ((10)(2e) China, DAO)
10. (10)(2e)
11. (10)(2e) (2e) (verslag)
12. PM (10)(2e) (10)(2e)
13. PM (10)(2e) DGES of DIE

Tijdschema:

- 11:00-11:05 uur: Voorstelrondje
- 11:05-11:55 uur: Discussie
- 11:55-12:00 uur: Afronding

Discussie zal plaatsvinden op basis van de situatieschets (bijlage). Deze is gedeeld met alle aanwezigen. Verder zullen volgende vragen ook centraal staan:

- Wat is er de afgelopen jaren veranderd in de interactie met China/het Chinese optreden?
- Welke van de deze ontwikkelingen raken het Nederlands belang?
- Op welk van die onderwerpen moet de prioriteit liggen en met wie kan hierin opgetrokken worden?

Fiche achtergrond Chinanotitie en JEC

Achtergrond Chinanotitie:

Op 15 mei 2019 bracht het kabinet de Chinanotitie uit, met als titel: “Een nieuwe balans”. Kort samengevat is dat het doel van het nieuwe Chinabeleid: werken aan een betere balans tussen kansen en risico's, streven naar meer wederkerigheid.

Op basis van het gemeenschappelijke beeld uit de Chinanotitie wordt interdepartementaal op vele terreinen nu intensief samengewerkt.

De Chinanotitie staat, zoals gezegd, in het teken van ‘een nieuwe balans’, maar deze is niet statisch. (10)(2a)

(10)(2a)

Door Covid-19 heeft het ‘EU-China jaar 2020’ anders vorm gekregen dan gepland. In plaats van twee grote ‘fysieke’ toppen was er een virtuele EU-China top (22 juni) en een Leader's VTC (VZ EC, VZ ER, EU-VZ Merkel en president Xi). De speciale EU-China top waarbij de regeringsleiders van de EU-lidstaten zouden aansluiten is naar een later moment verplaatst (waarschijnlijk 2021). Het besef dat het behoud van EU-eenheid ten aanzien van China cruciaal is, lijkt onder lidstaten te zijn gegroeid sinds de EU-China Top van 2019 en vooral sinds de uitbraak van COVID-19 en de daarmee gepaard gaande geopolitieke ontwikkelingen.

COVID-19 heeft ook het onderwerp strategische afhankelijkheden hoger op de politieke agenda geplaatst in Nederland.. (10)(2a)

(10)(2a)

(10)(2a)

Duurzame handel en investeringen

China is een belangrijke handels- en investeringspartner van Nederland en het kabinet blijft daarom inzetten op samenwerking met China op basis van gedeelde belangen, zowel op economisch gebied als op andere thema's van wederzijds belang zoals klimaat en ouderenzorg. De Nederlandse export van goederen en diensten naar China is sterk gestegen (2018: 14,1 miljard euro, 2019: 20,1 miljard euro). COVID-19 heeft impact gehad op de economische situatie en mogelijkheden voor activiteiten, maar leidt ook tot creativiteit. Zo wordt gewerkt aan een digitale handelsmissie naar China.

Het kabinet houdt, in lijn met de China notitie, scherper rekening met het eigen langere termijn concurrentievermogen (o.a. versterken eigen markt met kennis en innovatie als speerpunt, cf. NL-EU concurrentiekracht paper) en de afweging tussen economie en veiligheid. De (hoog)ambtelijke en ministeriële commissies op het gebied van economie en veiligheid die vorig jaar zijn opgericht hebben hun beslag gekregen. (10)(2g)

(10)(2g)

(10)(2g)

De informatievoorziening aan bedrijfsleven over kansen en risico's zakendoen met China is verbeterd. Zo is tijdens de

China Business week in september de International Business Academy gelanceerd, gericht op bewustwording t.a.v. kansen en risico's bij zaken doen met China. (10)(2g)

(10)(2g)

(10)(2a)

Op het gebied van de WTO werkt Nederland in EU-kader intensief samen op het gebied van geschillenbeslechting, maar GPA (WTO-overeenkomst inzake overheidsopdrachten) blijft een knelpunt. De EU en China hebben nogmaals de ambitie uitgesproken dat er eind dit jaar de onderhandelingen over het EU-China investeringsakkoord zijn afgerond. (10)(2a)

(10)(2a)

Multilaterale onderhandelingen om een gelijk speelveld m.b.t. exportkredieten) te creëren verlopen moeizaam.

(10)(2a)

Achtergrond JEC:

De Joint Economic Committee (JEC) is een belangrijk instrument om op hoog politiek niveau bilaterale handels- en investeringsvraagstukken te bespreken. De laatste JEC met China vond plaats in 2014, in Beijing. Eerdere edities van de JEC vonden plaats in 2008 en 2011.

Tijdens een JEC passeert de gehele bilaterale handelsrelatie tussen China en Nederland de revue. De JEC wordt voorbereid in twee hoogambtelijke werkgroepen: een werkgroep handel onder leiding van (10)(2e) en een werkgroep investeringen onder leiding van

(10)(2e) NFIA.

De eigenlijke JEC vindt op ministerieel niveau plaats.

MTBEB AANBIEDINGSFORMULIER

Onderwerp	China-strategie: update economisch deel
Samenvatting (<i>inhoud en doelstelling van het besprekspunt</i>)	<p>M heeft toegezegd een Chinastrategie in het voorjaar van 2019 aan de TK te sturen. BZ is hierbij in de lead en zal andere departementen betrekken. Binnen BZ is de Directie Azië en Oceanië (DAO) de coördinerende partij. DAO heeft DGBEB gevraagd om het economisch gedeelte van de strategie in te vullen. In het Plan van Aanpak wordt beschreven hoe hier invulling aan wordt gegeven.</p> <p>Economische deel van de China-strategie zal zich m.n. richten op beleidsthema's: markttoegang, technologie en innovatie en economische diplomatie.</p> <p>EAB heeft samen met DIO en IMH een plan van aanpak (outline) opgesteld dat volgende week (donderdag 8 november) interdepartementaal wordt besproken met BZK, EZK, FIN, LNV, IenW en OCW.</p> <p>In het kader van sturen aan de voorkant graag uw akkoord op het plan van aanpak en akkoord te gaan met verdere uitwerking van de outline (met interdepartementale samenwerking).</p>
Wat wordt van het MT BEB gevraagd?	<p><i>Ter besluitvorming:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> In het kader van sturen aan de voorkant graag akkoord MTBEB met het Plan van Aanpak. Instemming met de verdere uitwerking van de voorliggende outline (hoofdstuk 1 – 5)? <ul style="list-style-type: none"> Heeft het MT nog suggesties en/of aanvullingen hierop, zodat tijdig aan de voorkant nog kan worden bijgestuurd? Het MTBEB wordt gevraagd dat medewerkers EAB, DIO en IMH voldoende capaciteit krijgen geboden om een bijdrage te leveren voor de China-strategie?
Gevolgen begroting?	<ul style="list-style-type: none"> Geen
Documenten bijgevoegd	<ul style="list-style-type: none"> Bijlage 1 – Plan van Aanpak
Datum behandeling	6 november 2018
Contactpersoon	<div style="border: 1px solid black; padding: 2px;"> <div style="display: inline-block; border: 1px solid black; padding: 2px;">(10)(2e)</div> <div style="display: inline-block; border: 1px solid black; padding: 2px;">(10)(2e)</div> <div style="display: inline-block; border: 1px solid black; padding: 2px;">(10)(2e)</div> <div style="display: inline-block; border: 1px solid black; padding: 2px;">(10)(2e)</div> </div>
Bij behandeling aanwezig	<div style="border: 1px solid black; padding: 2px;"> <div style="display: inline-block; border: 1px solid black; padding: 2px;">(10)(2e)</div> <div style="display: inline-block; border: 1px solid black; padding: 2px;">(10)(2e)</div> </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; margin-top: 5px;"> <div style="display: inline-block; border: 1px solid black; padding: 2px;">(10)(2e)</div> <div style="display: inline-block; border: 1px solid black; padding: 2px;">(10)(2e)</div> <div style="display: inline-block; border: 1px solid black; padding: 2px;">(10)(2e)</div> <div style="display: inline-block; border: 1px solid black; padding: 2px;">(10)(2e)</div> </div>

MTBEB AANBIEDINGSFORMULIER

Onderwerp	China strategie – economisch deel
Samenvatting (<i>inhoud en doelstelling van het bespreekpunt</i>)	<p>Voor u ligt een eerste concept van het economisch deel van de China-strategie. Dit concept is tot stand gekomen door gesprekken met stakeholders (waaronder experts en bedrijfsleven), input vanuit de verschillende departementen en o.a. de uitkomsten van de Studiegroep Duurzame en Inclusieve Globalisering van afgelopen december.</p> <p>Ter verduidelijking vanwege de complexiteit is in de bijlage een korte memo opgenomen met de laatste stand van zaken.</p>
Wat wordt van het MT BEB gevraagd?	<p><u>Ter bespreking:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> In hoeverre sluit de toonzetting, boodschap en doelstelling van het economisch deel aan bij de wensen van het MTBEB? In hoeverre sluit de <u>uitwerking van het handelingsperspectief</u> aan bij de wensen van het MTBEB? <ul style="list-style-type: none"> Zijn de voorgestelde acties aan maatregelen voldoende uitgewerkt en concreet genoeg? Heeft het MTBEB suggesties over het vervolg van de China-strategie m.b.t. het betrekken en informeren van het bedrijfsleven?
Gevolgen begroting?	Nvt.
Documenten bijgevoegd	<p>Relevante bijlagen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Bijlage 1: Achtergronddocument met update gang van zaken Bijlage 2: Draft China strategie – economisch deel Bijlage 3: Verslag Studiegroep Duurzame en Inclusieve Globalisering <p>Ter informatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> Bijlage 4: Werkdocument DAO China-strategie
Datum behandeling	15 januari 2019
Contactpersoon	(10)(2e) (10)(2e)
Bij behandeling aanwezig	(10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)

MTBEB AANBIEDINGSFORMULIER

Onderwerp	Tussen de Draak en de Panda-politiek: Een Constructieve en Consistente Economische Diplomatie met Wereldmacht China
Samenvatting (<i>inhoud en doelstelling van het bespreekpunt</i>)	<p>De Chinese economie is de afgelopen jaren enorm gegroeid, met dank aan export heeft het zijn plek in de wereldeconomie en op het wereldtoneel veroverd. Waar een aantal jaren geleden China nog werd neergezet als grote 'maakindustrie' voor goedkope productie, is dat beeld de afgelopen tijd gekanteld naar een land dat zich vooral richt op de ontwikkeling van hoogwaardige technologie.</p> <div style="border: 1px solid black; height: 80px; width: 100%; text-align: center; margin-top: 10px;">(10)(2a)</div>
Wat wordt van het MT BEB gevraagd?	<p>Ter bespreking:</p> <ul style="list-style-type: none"> Geeft tabel (10)(2a) een accuraat en volledig overzicht van de impact van China op het DGBEB-terrein? Is er een kennisbehoefte met betrekking tot de opkomst van China in relatie tot de Nederlandse/DGBEB-belangen? In hoeverre is de samenwerking binnen BZ en DGBEB voldoende georganiseerd? <p>Ter discussie:</p> <ul style="list-style-type: none"> Het regeerakkoord spreekt over een 'betere balans' met betrekking tot reciprociteit en een gelijkspelveld. Wat moet Nederland in het kader van het regeerakkoord in de relatie met China doen? <p>Ter besluitvorming:</p> <ul style="list-style-type: none"> Op welke punten moet er binnen DGBEB of BZ een actie/projectplan komen?
Gevolgen begroting?	N.v.t.
Documenten bijgevoegd	<ul style="list-style-type: none"> Tabel (10)(2a) Powerpoint Tussen de Draak en de Panda-politiek: Een Constructieve Economische Diplomatie met Wereldmacht China.
Datum behandeling	3 april 2018
Contactpersoon	(10)(2e) (2e) (EAB)
Bij behandeling aanwezig	<div style="display: flex; flex-direction: column; align-items: flex-start;"> <div style="display: flex; align-items: center; margin-bottom: 2px;"> (10)(2e) (10)(2e) </div> <div style="display: flex; align-items: center; margin-bottom: 2px;"> (10)(2e) (10)(2e) </div> <div style="display: flex; align-items: center; margin-bottom: 2px;"> (10)(2e) </div> <div style="display: flex; align-items: center;"> (10)(2e) (10)(2e) </div> </div>

Ondertussen zullen we verder werken aan de aanscherping van analyse en handelingsperspectief, onder andere naar aanleiding van sessies met bedrijfsleven en experts. De verdere planning zal naar jullie toekomen zodra de uitkomsten van het Groot China overleg bekend zijn.

De werkgroep-vergadering van donderdag 17 januari willen wij graag benutten als inloopuur. Mochten er nog ingewikkelde vragen zijn die niet over de e-mail kunnen en/of kan je niet uit de voeten met bovenstaande optie om schriftelijk input te leveren, dan is er dus de mogelijkheid om donderdagmiddag om 15:30 uur langs te komen.

(10)(2e): Bij deze zijn jullie ook van harte uitgenodigd om vanuit de post in China te reageren op het stuk. We maken graag gebruik van jullie expertise.

Hartelijke groet,

(10)(2e)

-----Original Appointment-----

From: EAB

Sent: donderdag 27 december 2018 12:26

To: (10)(2e) (10)(2e) @minez.nl; (10)(2e) (10)(2e) @minfin.nl; (10)(2e) @minfin.nl; (10)(2e) @minfin.nl; (10)(2e) @minez.nl; (10)(2e) @minez.nl; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) @minez.nl; (10)(2e) @minbzk.nl; (10)(2e) @minocw.nl; (10)(2e) @minocw.nl; (10)(2e) @minienm.nl'

Cc: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)

Subject: Interdepartementaal overleg Economische deel Rijksbrede China-strategie (met koffie en thee)

When: donderdag 17 januari 2019 15:30-17:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna.

Where: Ministerie van Buitenlandse Zaken, Rijnstraat 8, vergaderzaal Z.511

Beste werkgroepleden,

Donderdag 20 december jl. is in de Studiegroep Duurzame en Inclusieve Globalisering een zinvolle discussie geweest over de invulling van het economisch deel van de China-strategie.

Om een open discussie te faciliteren was er met behulp van jullie input een korte presentatie voorbereid die is gepresenteerd door EZK en BZ. De presentatie ging in op enkele vraagstukken en dilemma's over de economische relatie met China en het mogelijke handelingsperspectief hierop. De meest recente versie van deze presentatie tref je in de bijlage.

(10)(2g)

De Directie DAO zal in de kerstvakantie een draft strategie opstellen, o.a. de uitkomsten van de Studiegroep zullen worden gebruikt om DAO van input te voorzien. Deze draft-strategie zal nog verre van compleet zijn. Dit mede vanwege de krappe tijdsplanning dat wordt gebruikt. Ik zou graag op maandag 21 januari weer bij elkaar willen komen voor een update en het maken van afspraken over het vervolg, zodat we gezamenlijk verder invulling kunnen geven aan het economisch deel van de China-strategie. Met DAO is afgesproken dat het economische deel van de brede China-traject enigszins wordt losgekoppeld en een eigen tijdspad zal hebben wat voor iets meer ruimte en tijd in het proces zorgt. Tijdens ons overleg in januari kom ik hierop graag terug.

Mochten er nog vragen zijn dan verneem ik het graag.

Fijne jaarwisseling toegewenst,

(10)(2e)

DG Buitenlandse Economische Betrekkingen
Directie Economische Advisering en Beleidsontwikkeling

(10)(2e) (10)(2e)
(10)(2e) (10)(2e)

Ministerie van Buitenlandse Zaken
Rijnstraat 8 | 2515 XP
Den Haag | Nederland

T: +31 (0)70 348 (10)(2e)
M: +31 (0)6 (10)(2e)
E: (10)(2e) @minbuza.nl

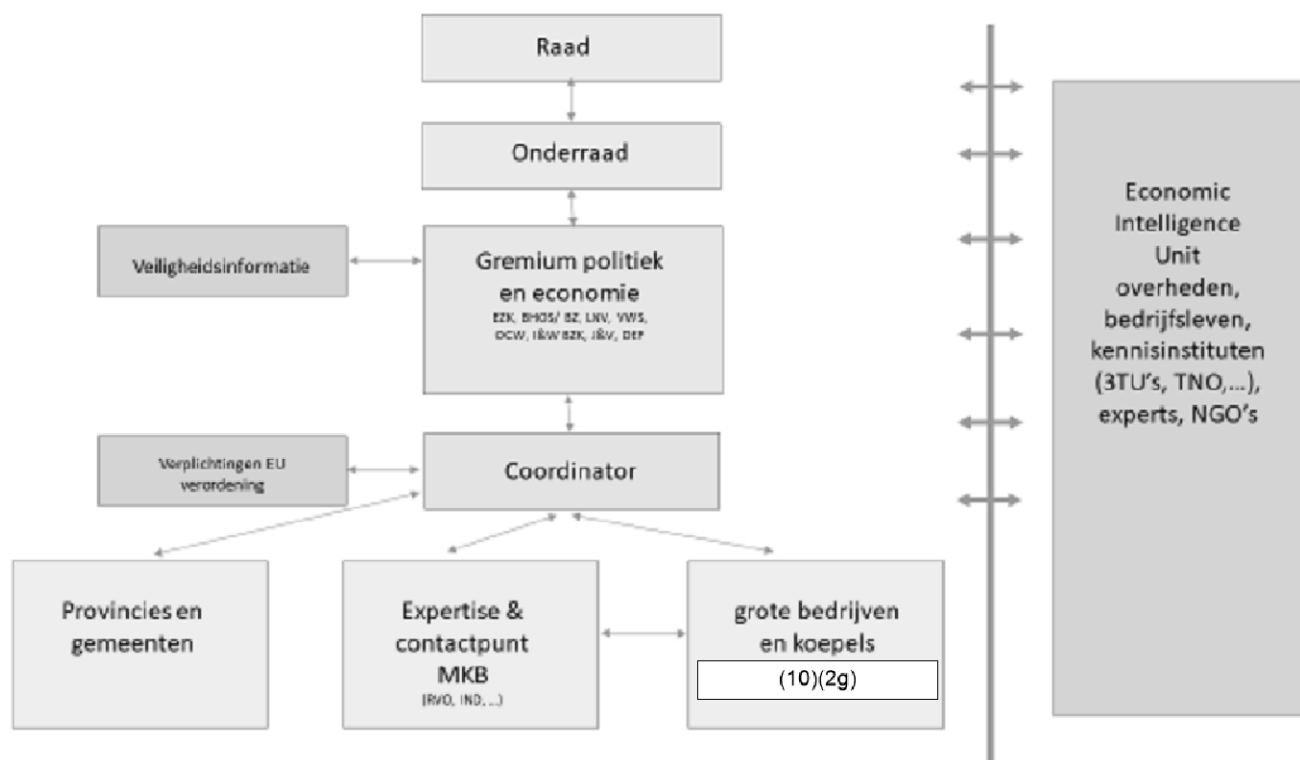
Concept opzet gremium voorgesteld in Chinastrategie

De economische ontwikkelingen in China gaan in een razend tempo. Er zijn zowel kansen als bedreigingen voor ons internationale verdien- en innovatievermogen en de nationale veiligheid.

(10)(2g)

(10)(2g)

Tevens dient geïnvesteerd te worden in het stroomlijnen en versterken van de kennis- en informatievergaring t.a.v. China. Ook wordt in samenspraak met bedrijven en provincies en gemeenten een informatie- en contactpunt opgericht dat zich zal richten op het vergroten van het bewustzijn van het bedrijfsleven als het gaat om de risico's die het zakendoen met China, het geven van voorlichting en het beantwoorden van vragen van bedrijven.

To: (10)(2e) (10)(2e)@vnoncw-mkb.nl
Cc: (10)(2e) lij (10)(2e) (10)(2e)@minbuza.nl; (10)(2e)@vnoncw-mkb.nl
From: (10)(2e)
Sent: Wed 5/22/2019 2:10:04 PM
Subject: Bijeenkomst bespreken China-nota
Received: Wed 5/22/2019 2:10:18 PM
Beleidsnota+China+versie+15+mei+2019+2.pdf

Geachte mevrouw, meneer,

Op woensdag 15 mei heeft het kabinet de China- notitie aan de Tweede Kamer gestuurd. Deze notitie is opgesteld door het ministerie van Buitenlandse Zaken met input van verschillende stakeholders. Voor het economisch gedeelte is onder andere input gehaald uit de bijeenkomsten georganiseerd door VNO-NCW en MKB-Nederland in december en januari jl. en door middel van individuele gesprekken met bedrijven en brancheorganisaties.

Samen met het Ministerie van Buitenlandse Zaken, nodigen wij u graag uit voor een stakeholdersessie voor vertegenwoordigers van bedrijven en brancheorganisaties die betrokken waren bij de totstandkoming van de Chinanotitie.

Tijdens de bijeenkomst zal het ministerie van Buitenlandse Zaken vanuit economische en politieke hoek toelichten wat de Chinanotitie betekent voor het bedrijfsleven en hun interactie met Chinese partners. Daarna is er ruimte voor vragen en discussie. We sluiten de bijeenkomst af met een netwerkborrel. Het programma zal volgende week worden rond gestuurd.

Datum woensdag 12 juni 2019

Tijd: 15:30 – 17:00

Locatie: Malietoren, VNO NCW en MKB Nederland

Graag horen wij of u aanwezig zult zijn bij deze bij deze bijeenkomst. U kunt zich aanmelden via (10)(2e) (10)(2e)@vnoncw-mkb.nl/ 070- (10)(2e) / 06- (10)(2e)

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)
(10)(2e)

VNO-NCW en MKB Nederland

E-mail: (10)(2e)@vnoncw-mkb.nl
Telefoon: +31 (0)70- (10)(2e)
Mobiel: +31 (0)6 (10)(2e)
www.vno-ncw.nl - www.mkb.nl
Twitter: @vnoncw - @mkbnl
Bezuidenhoutseweg 12, 2594 AV Den Haag
Postbus 93002, 2509 AA Den Haag

Via (10)(2e)
(10)(2e)

VNO-NCW – MKB-Nederland

E-mail: (10)(2e)@vnoncw-mkb.nl
Telefoon: +31 (0)70 (10)(2e)
Mobiel: +31 (0)6 (10)(2e)
Bezuidenhoutseweg 12, 2594 AV Den Haag

Memo - Update economisch deel China strategie

Aanleiding

Vanwege de strakke tijdsplanning en de verschillende processen is hieronder een update over de China-strategie.

DAO traject en eerste indruk China-strategie

De Kamerbrief zal in het voorjaar 2019 in de MR worden besproken. De exacte datum is nog onbekend. DAO heeft vorige week een eerste draft naar alle directies en relevante ministeries gestuurd. DAO organiseert deze week en komende week interdepartementale bijeenkomsten om commentaar te ontvangen en de draftversie verder te verfijnen. Op de bijeenkomst van maandag 14 januari is voornamelijk gesproken over de hoofdlijnen, de doelstellingen en tot slot over het niveau van de handelingsperspectieven. Tijdens het MTBEB kan desgewenst hierop worden ingegaan.

Aan de hand van 2 besprekingen op werknemersniveau zal de definitieve tekst van DAO op 25 januari worden besproken in het Groot China overleg. Namens DGBEB zijn (10)(2e) hiervoor uitgenodigd.

Het ligt nog steeds in de planning van DAO dat het formele afstemmingstraject van eind januari kan starten via de voorportalen en onderraden. Het is nog onduidelijk of dit afstemmingstraject via de CoRIA of CDIA zal lopen. DGBEB heeft geadviseerd om de routing via de CDIA en RDIA te laten lopen.

De volledige tijdsplanning van DAO is als volgt:

Weeknummer	Tijdspad	Actie:	Bijzonderheden
Week 3	Ma 14 januari	Bespreking eerste draft (grote lijnen) werkniveau	
Week 3	Vrij 18 januari	Bespreking tweede draft werkniveau	
Week 4	Vrij 25 januari	Groot China overleg	(10)(2e) zijn uitgenodigd voor deelname
Week 5	Din 29 januari	Terugkoppeling Groot China overleg	
Week 7 e.v.	Begin februari	Start formeel afstemmingstraject	Nog onduidelijk of dit via CoRIA of CDIA gaat lopen

(10)(2g)

DGBEB traject

In de Studiegroep Duurzame en Inclusieve Globalisering is voor de kerstvakantie gesproken over het economisch deel van de China-strategie. (10)(2g)

(10)(2g)

EAB heeft in samenwerking met IMH, DIO en EZK gewerkt aan een eerste draftversie voor het economisch deel (handel en investeringen) van de China strategie. Deze week zullen EAB, DIO en IMH het economisch deel verder afronden in samenwerking met EZK. Op donderdag 17 januari is er een bespreking met de interdepartementale werkgroep, zodat de laatste tekstsuggesties en commentaren worden verwerkt. Op vrijdag 18 januari zal DAO het conceptstuk voor het economisch deel ontvangen.

Tevens zal R de bijdrage van het economisch deel ontvangen.

De volledige planning is als volgt:

Weeknummer	Tijdspad	Actie	Bijzonderheden
Week 2	Do 10 januari	DGBEB werkgroep bespreking: uitkomsten studiegroep en acties komende periode bespreken	
Week 3	Ma 14 januari	Eerste versie economisch deel is gereed en voorzien van commentaar, DIO, IMH en EZK	
Week 3	Do 17 januari	Interdepartementale werkgroep Versie van het economisch deel wordt besproken.	
Week 3	Vr 18 januari	Conceptversie economisch deel wordt bij DAO aangeleverd	
Week 4	Di 22 januari	R wordt via memo geïnformeerd over invulling economisch deel	

Bedrijfsleven en consultaties

Gesprekken met bedrijfsleven en consultaties met experts zal de komende periode worden voortgezet. Hieronder een kort weergave van de geplande gesprekken. De uitkomsten van deze gesprekken worden nog verwerkt in het economisch deel van de strategie.

Op 8 en 9 januari is er ism met VNO een sessie georganiseerd met het bedrijfsleven. De uitkomsten hierbij waren:

(10)(2g)

(10)(2g)

Het MT wordt nog gevraagd in hoeverre het bedrijfsleven over het vervolg van de China-strategie wordt geïnformeerd?

Overzicht geplande bijeenkomsten:

Weeknummer	Datum	Consultatie
Week 2	8,9 januari	Sessies bij VNO met bedrijfsleven
Week 2	10 januari	(10)(2e) (Merics)
Week 3	14 januari	(10)(2g) (10)(2e) (HSCC)
Week 3	15 januari	(10)(2g) AIV sessie met bedrijfsleven
Week 4	25 januari	(10)(2g)
Week 5	29 januari	Workshop kritische technologie in Washington

To: (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e) @minbuza.nl
Cc: (10)(2e), (10)(2e), (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e) @minbuza.nl
From: (10)(2e), (10)(2e)
Subject: briefing (10)(2e) stakeholdersessie 27 mei
Received: Mon 5/27/2019 9:18:00 AM
[PresentatieChinamei2019.pptx](#)

Beste (10)(2e),

Bij deze korte briefing voor de stakeholdersessie vanmiddag.

De praatplaat zal als backdrop worden gebruikt. De presentatie (in de bijlage) kan voor jouzelf als geheugensteun dienen. Hieronder belangrijkste boodschappen in spreekpunten verwerkt.

Groet,

(10)(2e)

Briefing Stakeholdersessie decentrale overheden en regiopartners

Maandag 27 mei- 15.30 tot 17.00 uur, aansluitend borrel

Locatie: Babylon

Programma:

DAO- (10)(2e) globale presentatie Chinastrategie, inclusief proces (aan de hand van een paar sheets)

Praatplaat als backdrop

DIO- (10)(2e) economische relatie, wat is er veranderd qua beleid en houding t.o.v. China?

RVO- (10)(2e) samenwerking met regiopartners, wat kan RVO betekenen, strategische coördinatie

Concept spreekpunten:

✓ Hoofdstuk over de economische bilaterale betrekkingen met China tot stand gekomen op basis van consultaties met het bedrijfsleven en branche-organisaties

✓ Sense of urgency: (10)(2a)

(10)(2a)

✓ Opkomst van China geopolitiek, wereldwijde competitie op het gebied van (sleutel)technologieën (ref Handelsoorlog China-VS, Europa *caught in the middle*)

✓ Streven naar balans: China gaat niet weg, we zijn door onder meer door de globalisering van handelsketens met elkaar verweven, en we blijven zakendoen met China.

✓ Uitgangspunt: open economie koesteren, maar beschermen waar het moet

✓ Wat is er veranderd in onze houding en in ons beleid:

- Werken aan bewustwording onder bedrijven en stakeholders van de kansen EN de risico's

- Vergroten en verdiepen van kennis (10)(2g)

(10)(2g)

- Doen we interdepartementaal, met EZK en andere ministeries

- Versterkte inzet binnen EU op investeringsverdrag met China, (10)(2g)

(10)(2g)

- Inzet in multilaterale organisaties zoals WTO (*idem*, (10)(2e))

- Met RVO kijken we pro-actiever en strategischer naar onze instrumenten, waaronder inkomende en uitgaande bezoeken. We blijven het bedrijfsleven- en jullie- ondersteunen om duurzame en inclusieve handel met China te bevorderen, zoveel mogelijk op gelijke voorwaarden.

✓ Implementatie van de Chinastrategie vraagt om betere afstemming en samenwerking. Met Trade and Innovate goed begin gemaakt. Ook met decentrale overheden willen we graag nauwer samenwerking. VNG wil hier mogelijk een rol in spelen, wordt nu over gesproken.

✓ Vraag aan jullie: wat hebben jullie van ons nodig, wat verwachten jullie in dezen van ons?

✓ (10)(2e) aanvullingen vanuit EZK?

MTBEB AANBIEDINGSFORMULIER

Onderwerp	DGBEB rol in brede China strategie
Samenvatting (<i>inhoud en doelstelling van het bespreekpunt</i>)	<p>TK wilt geïnformeerd worden over de China strategie van M en R met betrekking tot China. Deze strategie moet volgens motie van leden Becker en Amhaouch tevens ingaan op het bestrijden van oneerlijke handelspraktijken van China.</p> <p>Doel:</p> <ul style="list-style-type: none"> Bepalen plan van aanpak voor DGBEB inbreng in brede China strategie.
Wat wordt van het MT BEB gevraagd?	<p><i>Ter bespreking</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Kennis te nemen van het traject omtrent het formuleren van een nieuwe China strategie Akkoord te gaan met geschetste kaders en afbakening voor de specifieke DGBEB inbreng Vaststellen welke medewerkers van DIO, IMH en EAB deel zullen nemen aan DGBEB-werkgroep Akkoord inschakelen van Studiegroep Duurzame en Inclusieve Globalisering als Klankbordgroep voor economische deel van de brede China strategie Akkoord met aanleveren projectplan (eind september) die samen met EZK zal worden vormgegeven.
Gevolgen begroting?	<ul style="list-style-type: none"> N.v.t.
Documenten bijgevoegd	<p>Aangeven welke overige documenten zijn toegevoegd zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> Bijlage 1- Plan van aanpak Bijlage 2 - Motie van leden Becker en Amhaouch
Datum behandeling	11 september
Contactpersoon	<div style="display: flex; align-items: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; margin-right: 10px;">(10)(2e)(2e)</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; margin-right: 10px;">(10)(2e)(10)(2e)</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">(10)(2e)</div> </div>
Bij behandeling aanwezig	?

To: (10)(2e) a(10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl]; (10)(2e) (10)(2e); (10)(2e) (10)(2e)
(10)(2e) @minbuza.nl]
Cc: (10)(2e) a(10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl]; (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl]; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)
(10)(2e) @minbuza.nl]; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e); (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl]
From: (10)(2e) (10)(2e)
(10)(2e) Wed 11/14/2018 2:56:10 PM
Subject: FW: Rapport Official Finance Practices of the PR China / Business at OECD - The Future of the OECD Agreement on Export Credits
Received: Wed 11/14/2018 2:56:12 PM
[sfi_study-china-official_finance_practices_final.pdf](#)
[Business at OECD - The Future of the OECD Arrangement on Export Credits.pdf](#)

Beste collega's

Ter info, in het kader van de China strategie.

(10)(2g)

Groet,

(10)(2e)

From: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2g)

Sent: woensdag 14 november 2018 13:38

To: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl]

Subject: FW: Rapport Official Finance Practices of the PR China / Business at OECD - The Future of the OECD Agreement on Export Credits

Dag (10)(2e)

Ter informatie, twee zeer recente publicaties die betrekking hebben op het gelijke speelveld voor de maritieme en infrasector.

Vanochtend zijn deze stukken ook gedeeld met MinBuZa (10)(2e) (10)(2e) en (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) en MinFin.

(10)(2g)

Groet, (10)(2e)

Official Finance Practices of the PR China: Distortion of competition, OECD responses and the threat to the Multilateral Official Finance System

Het rapport "Official Finance Practices of the PR China: Distortion of competition, OECD responses and the threat to the Multilateral Official Finance System" dat in opdracht van (10)(2e) door (10)(2e) van Sustainable Finance & Insurance is opgesteld.

Het rapport is gisteren op de website van (10)(2e) gezet: (10)(2g)

(10)(2g) Zie ook de link met een korte introductie: (10)(2g)

(10)(2g)

(10)(2g) has commissioned a study in order to better understand and analyse the distortion of competition between European and Chinese (10)(2g) resulting from China's Official Finance Practices over the past decade, with a particular focus on Africa. The study illustrates that, unlike OECD countries, China does not make a clear distinction between the various forms of official development finance, on the one hand, and officially supported export credits, on the other hand, and that the unregulated Chinese official finance practices outside of the rules-based multilateral system - developed by IMF, WTO, Multilateral Development Banks, OECD, EU and its signatories - creates an unfair competitive advantage for Chinese financiers and successively for Chinese contractors, most of which are state-owned entities."

(10)(2g) is het Europese platform waarbij (10)(2g) is aangesloten en vertegenwoordigd met name de belangen van (10)(2g). Het rapport richt zich dan ook met name op Europese beleidsmakers, maar is ook relevant voor de discussie in het OECD Export Credits Forum (vandaag, 14 november in Parijs) over de toekomst van het Agreement en voor de discussie over de Chinastrategie. In een later stadium zal (10)(2g) ook een position paper opstellen, mede op basis van het rapport over China & Official Finance.

Business at OECD - The Future of the OECD Agreement on Export Credits

Dit position paper is vanochtend uitgebracht door Business at OECD, de vertegenwoordiging van internationale bedrijfsleven bij de OECD. Het position paper is opgesteld door de Business at OECD Taskforce on Export Credits en uitgebracht met het oog op het '00093' Export Credits Forum van vandaag in Parijs, dat in het teken staat van een discussie over de toekomst van het OECD 165218

Agreement on Export Credits. Naast een fundamentele herbezinning om internationale afspraken toekomstbestendig te maken, wordt in het paper ook specifiek aandacht gevraagd voor het belang van verruiming van de regels inzake 'local costs', meer mogelijkheden voor matching, flexibelere terugbetalingstermijnen en een betere afstemming van afspraken op het terrein van export- en development finance.

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

(10)(2e)

(10)(2e)

(10)(2g)

Tel: +31 (10)(2e)

GSM: +31 6 (10)(2e)

E-mail: (10)(2e) (10)(2g)

(10)(2g)

(10)(2g)

To: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl
Cc: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl
From: (10)(2e) (10)(2e)
(10)(2e) Tue 2/5/2019 8:40:20 AM
Subject: FW: stukken (10)(2e) en (10)(2e) tbv bespreking R morgen
Received: Tue 2/5/2019 8:40:22 AM
[B.1 Memo - China-strategie.pdf](#)
[B.1 Bijlage 2 - Samenvatting China-notitie.pdf](#)
[Presentatie R - China \(002\).pptx](#)
[MemoReconomischhoofdstuk.docx](#)
[drafteconomischhoofdstuk.docx](#)

Excuus (10)(2e) bij deze!

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl>
Datum: maandag 04 feb. 2019 1:47 PM
Aan: DGBEB <(10)(2e) @minbuza.nl>, (10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>, (10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>, (10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>
(10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>
Onderwerp: stukken (10)(2e) en (10)(2e) tbv bespreking R morgen

Ha (10)(2e) en (10)(2e)
Bij deze de stukken met een korte toelichting die je mee kunt sturen (zie onderstaand)
Met vriendelijke groeten,

(10)(2e)

Beste (10)(2e) en (10)(2e)

- ▽ Morgen 4 februari om 12.00 uur bespreken we het economisch hoofdstuk –duurzame handel en investeringen- uit de China-strategie met R. Naast EAB, IMH en DIO schuift ook (10)(2e) (10)(2e), (10)(2e) DAO, aan.
- ▽ Op 25 januari is een memo naar R gegaan met een korte toelichting op het economisch hoofdstuk en de belangrijkste vragen een dilemma's alsmede de laatste draft van het hoofdstuk. Parallel is de gehele china-strategie door DAO aan R aangeboden.
- ▽ Ten behoeve van de bespreking met R is een korte powerpoint van het economisch hoofdstuk gemaakt. Daarin wordt de nadruk gelegd op het handelingsperspectief, (10)(1b)

Met vriendelijke groeten,

(10)(2e)

In de bijlagen zijn opgenomen:

Kern: het economisch hoofdstuk uit de China-strategie

- ▽ Powerpoint – met een korte samenvatting van analyse, doelen en handelingsperspectief, (10)(1b) (10)(1b) die als basis kan dienen voor de bespreking met R morgen
- ▽ Het memo dat op 25 januari naar R is gegaan als oplegger bij de draft van het economisch hoofdstuk.
- ▽ De draft van het economisch hoofdstuk. De draft is een product van de 'economische' ministeries: BHOS, FIN, EZK, I&W en LNV en consultaties met het bedrijfsleven en experts.

Ter achtergrond: de brede China-strategie (in pdf)

- ▽ Het memo van (10)(2e) (2e) dat naar R is gegaan als oplegger bij de draft van de gehele China-strategie (inclusief economisch hoofdstuk).
- ▽ De draft van de gehele China-strategie.

Aan
Van
Via
Kopie aan
Afgestemd met

R
EAB
(10)(2e)
BIS, DIO, IMH, DAO

TER BESLISSING

Datum
23-01-2019
Onze Referentie

Opgesteld door
(10)(2e)(10)(2e))
T (10)(2e)

memo

China strategie – hoofdstuk economie

Aanleiding

- M heeft de Kamer voor half mei 2019 een kabinetsbrede China-strategie toegezegd. De TK-leden Becker en Amhaouch hebben gevraagd om het bestrijden van oneerlijke handelspraktijken daarin mee te nemen.
- In dit memo vindt u vragen en dilemma's t.a.v. het hoofdstuk *Duurzame Handel en Investerings* (zie bijlage voor laatste versie).
- Parallel aan dit memo ontvangt u via DAO ter informatie de gehele strategie, waarin tevens de hoofdstukken Ontwikkelingssamenwerking en Klimaat zijn opgenomen. Er wordt de komende tijd nog gewerkt aan een betere aansluiting van de hoofdstukken op elkaar.

Gevraagd besluit

Bijgaand een aantal vragen en dilemma's t.a.v. het hoofdstuk *Duurzame Handel en Investerings* die wij graag met u zouden willen bespreken om de strategie aan te scherpen.

Kern/samenvatting

Het stimuleren van duurzame en inclusieve handel en investeringen met China en samenwerking op het gebied van technologie en innovatie blijft speerpunt van beleid. Om een betere balans in de economische relatie met China te realiseren, dienen we oneerlijke handelspraktijken aan te pakken, bepaalde sleuteltechnologieën te beschermen en risico's voor de nationale veiligheid te mitigeren.

(10)(2g)

(10)(2g)

Toelichting

- Het hoofdstuk is tot stand gekomen i.s.m. EZK, FIN, I&W, LNV, OCW, VWS en BZK en via consultaties met bedrijven en experts.

(10)(2g)

To: (10)(2e); (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e); (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e)
(10)(2e) @minbuza.nl
From: (10)(2e)
Sent: Tue 12/18/2018 9:06:09 AM
Subject: FW: Voorzet Studiegroep Inclusieve en Duurzame Globalisering
Received: Tue 12/18/2018 9:06:11 AM
[20181217Health and Sports Input China Strategy.docx](#)

(10)(2g)
From: (10)(2e)
Sent: dinsdag 18 december 2018 05:50
To: (10)(2e)
Subject: RE: Voorzet Studiegroep Inclusieve en Duurzame Globalisering
Beste (10)(2e)
Hierbij zoals afgesproken een algemeen stuk over China. Buiten verzoek
Buiten verzoek

Alvast bedankt.
Vriendelijke groet,
(10)(2e)
Van: (10)(2e); (10)(2e) @minbuza.nl
Verzonden: dinsdag 11 december 2018 18:08
Aan: (10)(2e) @minez.nl; (10)(2e) ((10)(2e)) (FM/FS); (10)(2e) ((10)(2e)) (BFB/IEFI); (10)(2e) ((10)(2e)) (BFB/IEFI);
(10)(2e) @minez.nl; (10)(2e) @minez.nl; (10)(2e) @minez.nl; (10)(2e); (10)(2e);
(10)(2e) @minocw.nl; (10)(2e) @minocw.nl; (10)(2e) ((10)(2e)); (10)(2e); (10)(2e); (10)(2e) ((10)(2e));
(10)(2e) ((10)(2e)) - DGMI
CC: (10)(2e); (10)(2e); (10)(2e); (10)(2e)
Onderwerp: Voorzet Studiegroep Inclusieve en Duurzame Globalisering

Beste werkgroepleden,
Volgende week donderdag 20 december vindt de Studiegroep Duurzame en Inclusieve Globalisering van 14.00 – 16.00 plaats. Naast de reguliere leden (EZK/AEP, BZ, FIN, OCW, SZW, I&W, BZK, SER, CPB, WRR en SCP, PV OESO) zijn EZK/DEIZ en LNV uitgenodigd. De Studiegroep van de 20ste staat in het teken van China. Naar aanleiding van de werkgroepvergadering van vorige week hebben we besloten om in de Studiegroep te richten op hoofdlijnen en een open discussie over het economisch deel van de China-strategie.
De uitkomsten van de Studiegroep helpen ons om de eigen gedachten aan te scherpen en de strategie verder te brengen. Om de discussie te structureren hebben wij samen met EZK een korte presentatie voorbereid die in de bijlage is opgenomen. We horen graag van jullie of er nog opmerkingen en aanvullingen zijn alsmede aanvullende vragen die jullie graag tijdens de bijeenkomst geagendeerd zien. De deadline hiervoor is donderdag 14 december 12.00 uur, zodat we de opmerkingen goed kunnen verwerken en de presentatie op vrijdag 15 december ter voorbereiding aan de Studiegroepleden kan worden toegestuurd (jullie ontvangen daarvan een kopie). Deze bijlage graag als interdepartementaal vertrouwelijk beschouwen.
We zullen in het nieuwe jaar zsm een nieuwe bijeenkomst met de werkgroep inplannen. Het verslag van de Studiegroep ontvangen jullie vanzelfsprekend voor die tijd.
Met vriendelijke groeten,
(10)(2e)

Ministry of Foreign Affairs – Directorate-General Foreign Economic Relations
Economic Advice and Policy Development Department
Rijnstraat 8, Den Haag

E: (10)(2e) @minbuza.nl
T: +31 (0)70 (10)(2e)
8^e etage in principe B-beuk

Help save paper! Do you really need to print this email?

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

To: (10)(2e)@minez.nl (10)(2e)@minez.nl
From: (10)(2e)
Sent: Tue 3/5/2019 3:39:45 PM
Subject: gesprekspartners in kader China-strategie
Received: Tue 3/5/2019 3:39:00 PM

Hai (10)(2e)

Je hebt blijkbaar verzocht om een lijstje van bedrijven en andere stakeholders, die wij gesproken hebben in kader voorbereiding economische deel van de China-strategie. Voor zover ik dat kan nagaan de volgende.

In directe gesprekken met ons zijn de volgende bedrijven of organisaties langs geweest:

(10)(2g) (organisaties)
(10)(2g) specifieke bedrijven)

En met de volgende experts:

(10)(2e) (Merics), (10)(2e) (ISS), (10)(2e), (10)(2e) (HCSS), (10)(2e) (UU) en (10)(2e) (10)(2e) (EZK).

In samenwerking met VNO-NCW ook een tweetal sessies belegd waarvoor de volgende bedrijven waren uitgenodigd. Overigens zijn ze niet allemaal gekomen, maar dat terzijde (ik weet dat bijv (10)(2g) ervan afzag omdat men met ons 1 op 1 zouden overleggen):

(10)(2g)

(10)(2g)

Hoop dat het helpt

(10)(2e)

(10)(2e)

(10)(2e)

.....
Ministerie van Buitenlandse Zaken

M + 31 6 (10)(2e)

.....
(10)(2e)@minbuza.nl

To: (10)(2e) @minfin.nl[(10)(2e) @minfin.nl]; (10)(2e) @minbzk.nl[(10)(2e) @minbzk.nl]; (10)(2e) @minienm.nl[(10)(2e) @minienm.nl]; (10)(2e) @minez.nl[(10)(2e) @minez.nl]; (10)(2e) @minez.nl[(10)(2e) @minez.nl]; (10)(2e) @minocw.nl[(10)(2e) @minocw.nl]; (10)(2e) @minocw.nl[(10)(2e) @minocw.nl]; (10)(2e) [(10)(2e) @minez.nl]; (10)(2e) @minbzk.nl[(10)(2e) @minbzk.nl]; (10)(2e) [(10)(2e) @minbuza.nl]

Cc: (10)(2e) [(10)(2e) @minbuza.nl]; (10)(2e) [(10)(2e) @minbuza.nl]; (10)(2e) [(10)(2e) @minez.nl]; (10)(2e) @minfin.nl[(10)(2e) @minfin.nl]; (10)(2e) [(10)(2e) @minbuza.nl]; (10)(2e) @minez.nl[(10)(2e) @minez.nl]

Beste Collega's,

Hierbij stuur ik jullie de agenda en de stukken voor de interdepartementale kick-off bijeenkomst voor het economisch deel van de China-strategie van donderdag 8 november a.s. op het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

Het overleg is van 14.00 – 15.30 uur en zal plaatsvinden in vergaderzaal Z.515.

Mochten er verder nog vragen zijn dan verneem ik het graag.

Tot donderdag,

(10)(2e)

Plan van aanpak en outline van het economische deel van de China-strategie

- A. Aanleiding
- B. Projectorganisatie
- C. Stakeholders
- D. Outline
- E. Tijdsplan

A. Aanleiding

De TK heeft in het voorjaar van 2018 gevraagd om een brief over de politieke ontwikkelingen in China, de handelsrelatie met China en de uitvoering van de beleidsnotitie *Het Nederlandse China-beleid: Investeren in Waarden en Zaken*. Daarnaast hebben TK-leden Becker en Amhaouch gevraagd om in deze brief de Nederlandse inzet omtrent het bestrijden van oneerlijke handelspraktijken mee te nemen. Toegezegd is deze Chinastrategie in maart 2019 aan de Kamer te sturen. BZ is hierbij in de lead en zal andere departementen betrekken. Binnen BZ is de Directie Azië en Oceanië (DAO) de coördinerende partij ((10)(2e) projectleider). DAO heeft DGBEB gevraagd om het economisch gedeelte van de strategie in te vullen.

B. Projectorganisatie

De interdepartementale projectgroep die het economisch deel van de China-strategie op zich neemt bestaat uit BHOS, EZK, FIN, IenW, LNV en OCW. BZK is agendalid. De Studiegroep Duurzame en Inclusieve Globalisering waarin al deze departementen op MT-niveau zitting hebben (naast de WRR, SCP, CPB en PV OESO) wordt gebruikt als klankbordgroep.

Contactpersonen interdepartementale werkgroep

- EZK: ((10)(2e)) en ((10)(2e))
- FIN: ((10)(2e)) en ((10)(2e))
- BZK: ((10)(2e))
- BHOS: ((10)(2e)) ((10)(2e)) ((10)(2e)) en ((10)(2e))
- OCW: ((10)(2e)) en ((10)(2e))
- I&W: ((10)(2e))
- LNV: ((10)(2e)) en ((10)(2e))

Parallele trajecten binnen BZ

Binnen BZ is de taakverdeling als volgt:

- DGBEB: economisch deel China strategie o.a. markttoegang, technologie en innovatie en economische diplomatie
- DGIS: schulden, grondstoffen, migratie, (bilaterale/trilaterale) samenwerking en klimaat
- DGPZ: waarden (incl. mensenrechten), veiligheid, academische samenwerking, Koninkrijksrelaties, rol China in de VN
- DGES: Europese slagkracht, China en de EU-lidstaten, Connectivity EU-Asia

Parallele trajecten buiten BZ

Bij het uitwerken van de strategie wordt aangesloten op de opdracht die de Raad voor Veiligheid en Inlichtingen (RVI) BZ heeft opgedragen ((10)(2g))

((10)(2g))

C. Stakeholders

Voor het binnen halen van kennis en creëren van draagvlak wordt contact gezocht met diverse organisaties, personen en stakeholders.

- *Organisaties:* IMF, OESO, WTO, EU, EIU, etc, maar ook kennisinstellingen als Clingendael, Bruegel, MERICS etc.
- *Personen:* in overleg nader in te vullen.
- *Stakeholders:* posten ((10)(2e)) VNO-NCW, RVO, NFIA, banken

D. Outline

(10)(2g)

To do: Formulering centrale vraag plus deelvragen die in de strategie beantwoord moeten worden.

Planning: midden november gereed

(10)(2g)

To do: inventarisatie en weergave van bestaande rapporten en statistieken (inventarisatie van wat er al allemaal op de plank ligt bij de verschillende departementen/ partijen plus evt. aanvullend literatuuronderzoek). Beperkt ruimte om extra onderzoek uit te zetten.

Planning: eind november gereed.

(10)(2g)

Planning: eind november gereed.

(10)(2g)

(10)(2g)

To do: gesprekken organiseren met bedrijven en posten NL in China. In een eerder stadium zijn een aantal bedrijven geïdentificeerd. Uitnodigen voor gesprekken of werken via een vragenlijst of beide. Vraagstelling aandachtspunt. Eerste contacten gelegd met VNO. Hangt af van wat er al ligt aan materiaal, maar een of meerdere sessies met bedrijven al dan niet aan de hand van een vragenlijst lijkt het meest geschikt. Doel is tevens draagvlak voor de strategie te genereren.
Planning: begin december gereed.

(10)(2g)

To do: interdepartementale inventarisatie huidige beleidsinitiatieven t.a.v. China
Planning: begin december 2018 gereed.

(10)(2g)

(10)(2g)

To do:

Inventarisatie van maatregelen die in andere (EU-)landen worden genomen t.a.v. China om kennispositie/economische/ nationale veiligheid te beschermen, start zsm, einde 2018 gereed (rol voor de posten).

Organisatie van expertsessies die zich (obv hst 1/tm 5) over de dilemma's en nut en noodzaak van extra maatregelen buigen

Planning:

- Organisatie expertsessies: begin januari
- Overzicht maatregelen andere landen: deadline eind november

5. Tijdspad

Het hieronder weergegeven tijdspad gaat uit van eind februari als opleverdatum van het economische deel.

Tijd	Activiteit	Ministerie
Week 45 - nov	<ul style="list-style-type: none"> 6 november bespreken laatste stavaza in MTBEB Opzet maken van invulling expertsessies 8 november interdepartementale kick-off sessie 	BZ BZ BZ
Week 46 - nov	<ul style="list-style-type: none"> Start analyses t.b.v. hst 1 t/m 4 outline Gesprekken stakeholders 	EZK, BZ, FIN, IenW, OCW BZ ism PM
Week 47 - nov	<ul style="list-style-type: none"> Analyse uitwerken Gesprekken stakeholders 	EZK, BZ, FIN, IenW, OCW BZ ism PM
Week 48 - nov	<ul style="list-style-type: none"> Analyse uitwerken Gesprekken stakeholders Plannen 1-2 expertsessies begin 2019 	EZK, BZ, FIN, IenW, OCW BZ ism PM BZ
Week 49 - dec	<ul style="list-style-type: none"> Gesprekken stakeholders en experts Afronding analyses hst 1 t/m 4 	BZ ism PM BZ
Week 50 - dec	<ul style="list-style-type: none"> Bijeenkomst interdepartementale werkgroep: bespreken analyse China hst 1 t/m 4 Voorbereiden Studiegroep Opmerkingen analyse China hst 1 t/m 4 verwerken Seminar ESG: bijeenkomst met ca. 100 bedrijven en andere stakeholders 	EZK, BZ, FIN, IenW, OCW BZ BZ BZ
Week 51 - dec	<ul style="list-style-type: none"> Do 20 dec: Bespreken analyse in Studiegroep Duurzame en Inclusieve Globalisering Versturen stukken t.b.v expertsessies Verzending laatste stand van zaken naar R en (M) 	EZK, BZ, BZK, FIN, IenW, OCW BZ BZ
Week 52 -dec	<i>Kerstreces/vakantie</i>	
Week 1	<i>Kerstreces/vakantie</i>	
Week 2	<i>Kerstreces</i>	
Week 3	<ul style="list-style-type: none"> Expertessie rondom analyse en maatregelen Strategie hst 5 opstellen 	BZ EZK, BZK, FIN, IenW, OCW
Week 4	<ul style="list-style-type: none"> Expertessie rondom analyse en maatregelen China sessie tijdens AmbConf Strategie hst 5 afronden 	BZ BZ EZK, BZK, FIN, IenW, OCW
Week 5	Afronden strategie hst 5	BZ
Week 6	Informereren Bewindslieden	BZ
Week 7	Economisch deel China-strategie gereed	
Week 8		

Van: (10)(2e)

Aan: EAB via DGBEB

Cc: IMH, COM, (10)(2e)

Datum: 14 mei 2019

Kenmerk: Min-Buza.2019.2553-14

Onderwerp: Voortgang Kamerbrieven april en mei '19

Buiten verzoek

Aan R
Van EAB
Via DGBEB
Kopie aan
Afgestemd met IMH

TER INFO

Datum
04-04-2019

Onze Referentie
(10)(1b)

Opgesteld door
(10)(2e)(10)(2e)

(10)(2e)

Uiterlijk bij

memo

Voortgang Kamerbrieven april en mei

Aanleiding

Momenteel lopen er verschillende trajecten incl. kamerbrieven die raken aan het thema economische veiligheid (EV) te weten:

1. Buiten verzoek
2. **De China-strategie**
- 3.
4. Buiten verzoek
- 5.

In dit memo wordt een laatste stand van zaken gegeven rondom voortgang van deze trajecten.

(10)(2g)

(10)(2g)

Buiten verzoek

Kern/samenvatting

- Overzicht van de verschillende trajecten incl. kamerbrieven die raken aan het thema EV.

Toelichting

Planning brieven

- De volgende brieven die allen raken aan het thema EV worden in april-mei besproken in de MR.

Datum	Gremium	Brief
		Buiten verzoek
2 april	CDIA	China-strategie
		Buiten verzoek

Buiten verzoek		
	RDIA	China-strategie
Buiten verzoek		
10/17 mei	MR	China-strategie
Buiten verzoek		
15 mei	Deadline TK	China-strategie
Buiten verzoek		

Datum
04-04-2019

Onze Referentie
(10)(1b)

(10)(2g)

Buiten verzoek

2. China-strategie

- Op u verzoek is de toonzetting in de conclusie van de China-strategie aangepast, waardoor een betere balans gerealiseerd is tussen kansen en risico's.
- De China-strategie met aangepaste conclusie is op 2 april voor een tweede keer besproken in de CDIA. Bespreking is goed verlopen.
- Afgesproken is dat M in principe de China-strategie namens het gehele kabinet ondertekent. Nog bezien wordt of de China-strategie met het hoofdstuk duurzame handel en investeringen van start gaat, wordt dan hst 1 i.p.v. hst 3.

- China-strategie staat voorlopig op de agenda van de RDIA van 16 april, geprobeerd wordt een extra REA in te lassen op 23 april en daarin de China-strategie te bespreken en dan richting MR van 10 of 17 mei.

Datum
04-04-2019

Onze Referentie
(10)(1b)

Buiten verzoek

Buiten verzoek

To: (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl
From: (10)(2e)
Sent: Fri 3/29/2019 2:23:45 PM
Subject: overleg met andere overheden
Received: Fri 3/29/2019 2:23:47 PM

Hai (10)(2e)

Vanochtend de bespreking met lagere overheden bijgewoond. Volgende observaties.

- Provincies en gemeenten willen graag regelmatig worden bijgepraat over de ontwikkelingen op China (geldt overigens breder, maar nu even toegespitst op China). Niet alleen qua uitvoering, maar ook en misschien wel juist tbv de beleidsvorming, zonder dat men daar nu het stuur wil pakken want iedereen is zich ook bewust van de eigen politieke en bestuurlijke verantwoordelijkheden.

(10)(2g)

- Ze vragen ook om de mogelijkheid om reizen bewindspersonen, burgemeesters etc met elkaar te delen. (Ik dacht dat er toch een strategische reisagenda bestaat waar dit soort zaken aan de orde komen?)
- VNG is bezig met een platform waar men elkaar zou kunnen treffen. Zou ook voor BZ handig kunnen zijn, maar dat moet dan later gezien worden.

(10)(2g)

- Men vraagt om een QenA als de strategie uitkomt.
- Heel duidelijk dat iedere gemeente of provincie er weer anders inzit. Geen homogene groepen.
- Opnieuw specifieke vraag vanuit MKB via gemeente Utrecht hoe men betrokken kan worden bij de China-strategie. Aangegeven dat dat via VNO-NCW (10)(2g) heeft plaatsgevonden, inclusief uitnodigingen vanuit VNO-NCW.

Ik neem er maar van mee dat er nog wel wat vragen onze kant opkomen als de China-strategie gepubliceerd is.

(10)(2e)

(10)(2e)

Ministerie van Buitenlandse Zaken

M (10)(2e)

(10)(2e) @minbuza.nl

Nederland-China

Naar meer evenwicht en wederkerigheid in de
handelsrelatie met China

Facts and figures China (I)

China's neemt een steeds grotere plek in de wereld in

- * Bruto national inkomen: van <2.000 mld USD in 2011 naar >12.000 mld USD in 2017
- * Aandeel China in wereldwijd BBP van 15,3% in 2012 naar 18,2% in 2017
- * Gemiddelde economische groei 2013-2017: 7,1%
- * Inkomen per hoofd van de bevolking: van 1.000 USD in 2001 naar bijna 9.000 USD in 2017
- * Bevolking 2017: 1,39 miljard

Facts en figures NL-China (II)

Belang China in NL economie relatief beperkt, maar sterk groeiend

- * 670 Chinese bedrijven zijn in Nederland actief
- * 1105 Nederlandse dochterondernemingen zijn in China actief
- * Goederenimport: van 9 mld in 2001 naar ruim 36 mld in 2017 (8,8% van totaal)
- * Goederenexport: van 1 mld in 2001 naar ruim 11 mld in 2017 (2,4% van totaal)
- * Chinees FDI in Nederland: van 3 mld EUR in 2012 naar 29 mld EUR in 2017
- * Nederlands FDI in China: van 10 mld in 2012 naar 27 mld in 2017

Sense of urgency (I)

(10)(2a)

- * China in jaren 80 en 90 aan westen complementaire economie
- * Anno 2019: China wil dé leidende en zelfvoorzienende technologische en wetenschappelijke supermacht in de wereld zijn
- * Langere termijn ambities China met buitenlandse gevolgen:
  - * Made in China 2025
  - * Belt and Road Initiative & Digital Silk Road
- * Technologie en digitalisering
  - * Van fabriek van de wereld tot stevige hoogwaardige technologische speler.
  - * Belangrijke drijfveer voor Chinese investeringen in buitenland

Reeds openbaar

(10)(2g)

Sense of urgency China-strategie

(10)(2a)

- * Drietal kamerbrieven die recent hierover verschenen zijn:
  - * Brief statelijke dreigingen: borgen van de nationale veiligheid
  - * Brief Europese concurrentiekracht: versterken van onze concurrentiepositie
  - * China-strategie: nieuwe balans in de relatie met China

Doelstellingen

Uitgangspunt: open economie koesteren, maar beschermen waar het moet voor onze economische en nationale veiligheid vanwege geopolitieke en technologische ontwikkelingen

- * Het stimuleren van duurzame en inclusieve handel en investeringen met China en samenwerking op het gebied van technologie en innovatie waarbij kansen en risico's tegen elkaar gewogen worden.
- * Aanpak van oneerlijke handelspraktijken, ook op derde markten en het voorkomen van ongewenste eenzijdige afhankelijkheden van China

(10)(2g)

Handelingsperspectieven

- * Versterken bewustwording, kennis en governance
- * Vergroten internationaal verdien- en innovatievermogen

(10)(2g)

- * Beheersbaar maken van risico's voor de nationale veiligheid

1. Versterken bewustwording, kennis en governance

- * Vergroten bewustwording en verbeteren toegang tot kennis en expertise bij bedrijven en (decentrale) overheden
  - * RVO
  - * Opzet van een kennisnetwerk
  - * Samenwerking met VNG en decentrale overheden
- * Stroomlijnen en versterken kennis- en informatiepositie 'Economic Intelligence'

*

(10)(1b)

2.1 Versterken interne markt

* Versterken Interne Markt o.a.:

(10)(2g)

* Versterken mededingingsrecht o.a.

(10)(2g)

* Europees onderzoek- en innovatiebeleid en modern industriebeleid o.a.

(10)(2g)

2.2 Vergroten markttoegang tot Chinese markt

(10)(2g)

- * Het bieden van goede ondersteuning aan NL bedrijven bij het betreden Chinese markt
- * China bewegen tot toetreding Governmental Procurement Agreement (GPA)
- * Versterken inzet op een investeringsverdrag tussen EU-China

2.3 Internationale druk op China uitvoeren

(10)(2g)

2.4 Beschermen eigen markt

Buiten verzoek

Beschermen eigen markt

(10)(2g)

Beschermen eigen markt

Buiten verzoek

3. Beheersbaar maken van risico's voor de nationale / economische veiligheid

(10)(2g)

3. Beheersbaar maken van risico's voor de nationale veiligheid

Buiten verzoek

Beschermen nationale/economische veiligheid

Buiten verzoek

Beschermende maatregelen

Uitgangspunten

- * Actorneutraal
- * Proportioneel
- * Maatwerk
- * Snelheid
- * Bij voorkeur Europees, ook al is het een nationale competentie

NB: 100% risico's beheersen onmogelijk

Hoe verder?

- * Chinanotitie is op 15 mei geïntroduceerd en is overwegend positief ontvangen. Bedrijfsleven was relatief positief.
- * Het gaat om het vinden van de juiste balans tussen kansen en risico's, en om het versterken van de eigen concurrentiekracht
- * Bedrijven en overheden kunnen elkaar hierin ondersteunen.

(10)(2g)

(10)(2g)

To: (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e) (10)(2e)
(10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e)
(10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e)
(10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e)
(10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e)
(10)(2e) (10)(2e) @minez.nl
From: (10)(2e)
Sent: Mon 1/28/2019 2:28:41 PM
Subject: RE: China
Received: Mon 1/28/2019 2:28:00 PM

Hai allemaal

(10)(2g)

(10)(2e)
From: (10)(2e)
Sent: vrijdag 25 januari 2019 16:25
To: (10)(2e); (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e); (10)(2e); (10)(2e); (10)(2e)
; (10)(2e); (10)(2e); (10)(2e); (10)(2e); (10)(2e); (10)(2e); (10)(2e)
(10)(2e)
Subject: RE: China
Hai allemaal

(10)(2g)

[illegible]

Hai allemaal

(10)(2e)

To: (10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>;
(10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>;
(10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>;
(10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>;
(10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>;
(10)(2e) <(10)(2e) @minez.nl>

Hai allemaal

Gesprek met (10)(2e) leverde op zich geen echt nieuwe gezichtspunten op, maar de scherpte waarmee (10)(2e) ze neerlegde was wel nieuw. Volgende opmerkingen.

- De China-strategie is een economische strategie, veiligheid en militaire overwegingen zijn allemaal secundair. Veiligheid is alleen te realiseren op basis van een sterke economie. China heeft die nog niet (!), maar plant dat wel.
- Het B&R initiatief is niets anders dan het uitvoeren van een strategische visie die als doel heeft China als wereldleider te bevestigen.
- B&R realiseert dat door Chinese standaarden te promoten, beter is vast te leggen, en dan vooral de technische standaarden. Als het westen dit niet neutraliseert zal de strijd om de wereldhegemonie verloren zijn.
- Aanpak China kan alleen effectief in samenwerking met de VS. En dat is met de huidige politieke leiding in de VS lastig te realiseren. Toch zal NL via de EU en via de bilaterale weg het economisch bondgenootschap met de VS moeten bevorderen om de Chinese dreiging het hoofd te bieden.
- EU heeft meer dan genoeg mogelijkheden om druk op China te zetten (overigens ook op VS en Rusland mocht dat nodig zijn) om duidelijk te maken dat het "tot hier en niet verder" is.
- NL moet over zijn schaduw heen springen mbt Europese belangen.

-00104

(10)(2g)

-165238-

$(10)(2e)$

Sent: dinsdag 8 januari 2019 17:46

To: (10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>; (10)(2e) @minbuza.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>; (10)(2e) <(10)(2e) @minbuza.nl>;

Subject: China

Hai allemaal

Vandaag een eerste volstrekt besloten bijeenkomst met bedrijfsleven over de China-strategie. Duurde een uur en was zeer de moeite waard.

Conclusies:

- Aangegeven wordt toch ook te kijken naar de positieve kanten. China is en blijft een grote en in sommige gevallen de grootste markt ter wereld.

(10)(2g)

- De EU is de eerste verdedigingslinie als zaken niet goed lopen. NL is te klein om zelf echt effectief te kunnen zijn maar
- Bilateraal zou misschien ook in specifieke gevallen meer gedaan kunnen worden om gerezen problemen op te lossen.

(10)(2g)

 $(10)(2e$

(10)(2e)

Ministerie van Buitenlandse Zaken

$$\mathbf{M + 316} \quad \boxed{(10)(2e)}$$

(10)(2e)	@minbuza.nl
----------	-------------

To: (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl
Cc: (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e) @minbuza.nl
From: (10)(2e)
Sent: Tue 3/5/2019 11:50:19 AM
Subject: RE: Consultaties China strategie
Received: Tue 3/5/2019 11:50:21 AM

Ha (10)(2e)

Ik heb daarnaast nog gesprekken gehad met (10)(2g) en (10)(2g).

Groet,
(10)(2e)

From: (10)(2e)

Sent: maandag 4 maart 2019 10:44

To: (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>

Cc: (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>

Subject: RE: Consultaties China strategie

Hai (10)(2e)

Voor zover ik weet het volgende

In de attach een mailtje van (10)(2e) met daarin de bedrijven met wie wij gesproken hebben in de sessies met het VNO-NCW. Lijst klopt niet helemaal: @ (10)(2e); kun jij het verder preciseren?

Verder hebben wij "een-op-een" gesprekken gehad met:

(10)(2g) (organisaties)
(10)(2g) (specifieke bedrijven)

En met de volgende experts:

(10)(2e) (Merics), (10)(2e) ISS, (10)(2e) (HCSS), (10)(2e) (UU) en (10)(2e) (EZK).

(10)(2e)

From: (10)(2e)

Sent: maandag 4 maart 2019 08:59

To: (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>

Cc: (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@minbuza.nl>

Subject: Consultaties China strategie

Beste allen,

Zouden jullie vandaag een overzicht kunnen maken van de bedrijven en organisaties die wij gesproken hebben ihkv de China strategie (zowel de bilateralen als de rondetafels). Buiten verz (10)(2g)

Buiten verzoek
Buiten verzoek

Ik zal het overzicht eind van de dag naar (10)(2e)

sturen van EZK.

Kabinetsbrede China Strategie

Aanleiding

De Tweede Kamer heeft M op 15 mei jl. gevraagd om een visie op de politieke en economische ontwikkelingen in China en de impact daarvan op het buitenlandbeleid en Nederland. M heeft de Kamer toegezegd een brede China Strategie binnen een jaar te sturen. Deze zal onder ander moeten gaan over mensenrechten, klimaat en energie, militaire ontwikkelingen, de rol van China in multilaterale instellingen en de handels- en investeringsrelatie. Daarbij is per motie door de leden Becker en Amhaouch specifiek gevraagd om een verhandeling over oneerlijke Chinese handelspraktijken. Tevens heeft de Kamer in april gevraagd om de uitvoering van de beleidsnotitie *Het Nederlandse China-beleid: Investeren in Waarden en Zaken* die in 2013 aan de Kamer is aangeboden in de strategie te betrekken.

Stand van zaken uitwerking China Strategie

Binnen BZ is DAO in de lead voor het opstellen van de China Strategie. DAO heeft op verzoek van de Bestuurraad in maart jl. een BZ-brede China werkgroep opgericht (DAO, DIO, IMH, IGG, DVB, DMM, BIS, ICE, DWH, ESA, EAB, DIE) en er zijn inmiddels diverse bijeenkomsten en interdepartementale overleggen gehouden. DGBEB heeft in dit kader twee lunchlezingen georganiseerd (met (10)(2e) (10)(2e)/VUB en (10)(2e)/WTO) en een bijeenkomst van de Studiegroep Duurzame en Inclusieve Globalisering gewijd aan China.

Op 22 mei jl. heeft op basis van deze activiteiten een Groot China overleg plaatsgevonden met Ambassade Peking, CG Chongqing, IenW, FIN, DEF, LNV, EZK, JenV, OCW, BZK, NFIA, RVO, BZ/IMH, BZ/DIO, BZ/DAO. De voorlopige conclusies hieruit zijn: noodzaak tussen betere balans tussen 'halen' en 'brengen'; noodzaak betere kennispositie; (10)(1b) (10)(1b) meer aandacht voor lange termijn inzet en belangen. De komende maanden staan wederom diverse bijeenkomsten op de rol om de Chinastrategie verder te voeden.

Economisch deel China Strategie

Een sterke rol van DGBEB bij de uitwerking van het economische deel van de strategie ligt voor de hand, zeker gezien de motie van Becker en Amhaouch over oneerlijke handelspraktijken en de met het thema economische veiligheid. Het voorstel is om als DGBEB (samenwerking tussen EAB, IMH en DIO) binnen BZ de lead te nemen; heel nauw samen te werken met EZK en FIN, SZW, OCW, en I&W te betrekken bij het opstellen van het economisch gedeelte van de strategie en de Studiegroep Duurzame en Inclusieve Globalisering waarin al deze departementen op MT-niveau zitting hebben (naast de WRR, SCP, CPB en PVOESO) te gebruiken als klankbordgroep.

Projectorganisatie

Om doelgericht en efficiënt te kunnen werken aan de China Strategie is het echter van belang eerst aanvullende afspraken te maken binnen BZ over o.a. de definitieve scope en reikwijdte van de strategie; de betrokkenheid van zowel M en R in dit traject (onduidelijk is bijvoorbeeld in hoeverre R op de hoogte van de strategie is); de wijze van betrekken van andere departementen (EZK en I&W zijn momenteel bezig met het opstellen van een eigen strategie); de route naar de MR etc. Vooralsnog ontbreken heldere afspraken over verantwoordelijkheden/taakverdeling tussen directies en een duidelijke projectstructuur binnen BZ en is er alleen een overzicht van bijeenkomsten die georganiseerd gaan worden.

Parallel aan dit traject loopt een opdracht van de RVI aan BZ (10)(1b) & (10)(2a) (10)(1b) & (10)(2g)

DGBEB is hier pas in een laat stadium in betrokken. Het is van groot belang om een goede aansluiting bewerkstelligen tussen dit traject en de rol van DGBEB om het economische deel in de Chinastrategie.

Stappenplan

Om tot een goede China Strategie te komen en de rol van DGBEB duidelijk te definiëren en af te bakenen stellen we het volgende stappenplan voor:

- 18 september in gesprek met DAO:
  - om te komen tot een BZ-breed projectplan, bestaande uit:
    - Projectorganisatie: Opdrachtgever, opdrachtnemer, kernteam, aansturing
    - Betrokkenheid en routing richting M/R en voorportalen
    - Doel, reikwijdte en vorm nota, incl. narrative
    - Plan voor (externe) consultatie en afstemming (o.a. met posten)
    - Verhouding tot aanverwante trajecten zoals RVI-opdracht
    - Schematische tijdsplanning (incl. tussenproducten, afstemming interdepartementaal, schrijfproces)
  - in gesprek met DAO en DVB over scope en reikwijdte RVI-notitie
  - om vervolgens duidelijke afspraken te kunnen maken over rol DGBEB
- Half september oprichten DGBEB werkgroep en nadere uitwerking en uitvoering van een plan van aanpak voor het economisch gedeelte van de strategie
- Eind september bespreken plan van aanpak economische gedeelte China Strategie in MTBEB
- 10 oktober bespreken plan van aanpak economische gedeelte China Strategie in Studiegroep

To: (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e)
(10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl;
(10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl
Cc: (10)(2e) (FM/FS) (10)(2e) @minfin.nl; (10)(2e) (AFEP) (10)(2e) @minfin.nl; (10)(2e)
(10)(2e) (BFB/IEFI) (10)(2e) @minfin.nl; (10)(2e) (BFB/IEFI) (10)(2e) @minfin.nl; (10)(2e)
(BFB/EKI) (10)(2e) @minfin.nl; (10)(2e) (BFB/EKI) (10)(2e) @minfin.nl; (10)(2e) (BFB/IEFI) (10)(2e) @minfin.nl;
(10)(2e) (BFB/IEFI) (10)(2e) @minfin.nl; (10)(2e) (BFB/IEFI) (10)(2e) @minfin.nl; (10)(2e)
(10)(2e) (BFB/IEFI) (10)(2e) @minfin.nl; (10)(2e) (BFB/IEFI) (10)(2e) @minfin.nl
From: (10)(2e) (BFB/IEFI)
Sent: Thur 12/20/2018 3:43:16 PM
Subject: Two-pager inbreng BFB China-strategie
Received: Thur 12/20/2018 3:43:26 PM
two-pager inbreng BFB China-strategie.pdf

Beste allen,

Bijgevoegd de schriftelijke inbreng van BFB t.b.v. de China-strategie in de vorm van bijgevoegde two-pager.

Wij richten deze two-pager vanwege de verschillende trajecten die zijn ingestoken en parallel lijken te lopen, maar ook enige overlap lijken te kennen, aan alle medewerkers die met ons contact hebben gezocht vanuit deze verschillende 'tafels' t.b.v. de China-strategie.

De two-pager namens BFB omvat de voor ons meest relevante thema's v.w.b. de China-strategie en is afgestemd tot op het niveau van (10)(2e) met inachtnaam van diegenen die binnen FIN betrokken zijn bij het economisch veiligheidsdeel van de China-strategie en de betrokken collega bij de directie financiële markten. Tijdens de studiegroep duurzame en inclusieve groei van 20/12 (vandaag), zal (10)(2e) vast ook enige van deze punten mondeling hebben ingebracht in de discussie over het economisch deel van de China-strategie, dat in deze studiegroep voorlag ter discussie o.b.v. een hoog-over presentatie.

T.z.t. bezien wij dan graag in een conceptstuk van de uiteindelijke Kamerbrief die interdepartementaal wordt afgestemd of en in hoeverre onze punten daarin op gepaste wijze terugkomen.

Succes, fijne feestdagen gewenst en vriendelijke groet,

(10)(2e)

(10)(2e)

Ministerie van Financiën
Directie Buitenlandse Financiële Betrekkingen
Afdeling Internationale Economie en Financiële Instellingen
Korte Voorhout 7 | 2511 CW | Den Haag
Postbus 20201 | 2500 EE | Den Haag

[t] +31 (0)70 (10)(2e)
[m] +31 (0)6 (10)(2e)
(10)(2e) @minfin.nl

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

To: (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e)
(10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl
Cc: (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e)
(10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl; (10)(2e) @minbuza.nl
From: (10)(2e)
Sent: Wed 12/19/2018 5:37:49 PM
Subject: Update economisch deel China strategie
Received: Wed 12/19/2018 5:37:51 PM
2.0 Presentatie - Naar een betere balans in de economische relatie Neder....pptx
China strategie: planning voor januari

Beste collega's,

Morgenmiddag zal de Studiegroep Duurzame en Inclusieve Globalisering onder voorzitterschap van (10)(2e) bij elkaar komen en in gesprek gaan over het economisch deel van de Rijksbrede China-strategie.

Om een open discussie te faciliteren is er door de interdepartementale werkgroep en input vanuit DIO, IMH en EAB een korte presentatie voorbereid (zie bijlage). De presentatie gaat in op enkele vraagstukken en dilemma's over de economische relatie met China en het mogelijke handelingsperspectief hierop.

De uitkomsten van de bespreking van morgen worden gebruikt om de strategie verder aan te scherpen. Vanuit DGBEB zullen we vrijdag een allereerste draft aanleveren bij DAO. Vervolgens zal DAO in de kerstvakantie hiervan een geheel maken en die rond 8 januari beschikbaar is (zie bijlage voor tijdspad DAO).

Vanwege de beperkte aanwezigheid en de laatste loodjes voor de kerstvakantie wil ik graag voorstellen dat we het overleg van morgen annuleren en 10 januari weer bij elkaar komen.

Mochten er intussentijd vragen zijn laat het dan vooral even weten.

Groet,

(10)(2e)

komt lang niet iedereen en schriftelijke input in track changes is ook prima.

Alvast fijne feestdagen en hartelijke groeten,

(10)(2e)

(10)(2e)(10)(2e)

(10)(2e)

.....
Asia and Oceania Department

Ministry of Foreign Affairs

Rijnstraat 8 | 2515 XP Den Haag | The Netherlands

Postbus 20061 | 2500 EB Den Haag | The Netherlands

.....
T +3170348(10)(2e)

E (10)(2e)@minbuza.nl

To: (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl]; (10)(2e) (10)(2e) @minbuza.nl]
Cc: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2g)
From: (10)(2e)
Sent: Fri 1/25/2019 3:59:27 PM
Subject: VERTROUWELIJK: Consultatie meeting (10)(2g)
Received: Fri 1/25/2019 3:59:56 PM
(10)(2g)

Beste (10)(2e) beste (10)(2e)

Allereerst, hartelijk dank voor het bieden van de mogelijkheid aan (10)(2g) om onze visie op de relatie China-EU-VS te delen in het kader van de voorbereiding van de kabinetsstrategie met betrekking tot China. Dit waarderen wij zeer.

Zoals beloofd: bijgaand treffen jullie aan de presentatie van (10)(2e) van vanochtend. Niet bedoeld om verder te verspreiden uiteraard, maar dit kan wel – op need-to-know basis – intern gebruikt worden ten behoeve van de te formuleren China strategie van het kabinet.

De key takeaways staan op slide 33. Vanochtend hebben we hier slechts kort bij stil gestaan. Wij zijn dan ook graag bereid om het e.e.a. nader toe te lichten waar nodig. Schroom a.u.b. niet om mij of (10)(2e) daarover te bellen.

Voor straks: een prettig weekend toegewenst.

Met vriendelijke groeten,
(10)(2e)

(10)(2g)

(10)(2e)

(10)(2g)

China-strategie: externe contacten en hoe terug te koppelen

Op korte termijn zijn de volgende gesprekken vastgelegd:

- 8 en 9b januari: sessies bij VNO-NCW met bedrijfsleven
- 10 januari, (10)(2e) Merics
- 14 januari, (10)(2g)
- (10)(2e) HCSS
- 25 januari, (10)(2g)
- 15 Januari, (10)(2g)
- ? Januari, (10)(2g)

Deze gesprekken zijn deels een gevolg van de op 12 december gehouden bijeenkomst bij het VNO-NCW. Een aantal sprekers gaf daar aan niet of in ieder geval nog niet gehoord te zijn. Voor zover mogelijk zullen de uitkomsten van deze gesprekken uiteraard meegenomen worden in de definitieve strategie. Aangenomen mag echter worden dat deze gesprekken niet zozeer van belang voor de algemene China-strategie, maar wel voor het economische deel daarvan.

Wezenlijker is dan ook de vraag in hoeverre de uitkomsten van deze gesprekken vorm gaan krijgen in de uitvoering. De noodzakelijke eerste stap lijkt mij te zijn een en ander op een adequate wijze met het bedrijfsleven te delen. Daarvoor zijn meerdere opties, maar het lijkt mij verstandig dit te doen in samenwerking met het VNO-NCW en ergens kort na de toezending van de strategie naar de TK. Eerder kan uiteraard ook, maar is om politieke redenen waarschijnlijk niet verstandig. Een dergelijke terugkoppeling krijgt nog meer cachet als dit gepaard kan gaan met zoals al aangegeven, een vraag hoe een en ander daadwerkelijk tot uitvoering te brengen.

Gaame akkoord met hierboven aangegeven opzet.